

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 7 november justerades.

§ 2 Meddelande om statsministerns frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 4 december kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Ulf Kristersson (M).

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2025/26:151

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:151 Höjda anslag till Regeringskansliet
av Eva Lindh (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 15 januari 2026.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 26 november 2025

Finansdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2025/26:163

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:163 Fredsprocessen i Turkiet
av Håkan Svenneling (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredag 23 januari 2026.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 26 november 2025
Utrikesdepartementet
Maria Malmer Stenergard (M)
Enligt uppdrag
Karin Olofsdotter
Expeditionschef UD

Interpellation 2025/26:172

Till riksdagen
Interpellation 2025/26:172 Regeringens inflationspolitik
av Samuel Gonzalez Westling (V)
Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 15 januari 2026.
Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 26 november 2025
Finansdepartementet
Elisabeth Svantesson (M)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

Interpellation 2025/26:188

Till riksdagen
Interpellation 2025/26:188 Sveriges referensvärde för varg
av Rebecka Le Moine (MP)
Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 18 december 2025.
Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 26 november 2025
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Peter Kullgren (KD)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2025/26:190

Till riksdagen
Interpellation 2025/26:190 Eventuell plan för översyn av könstillhö-
righetslagen
av Ulrika Westerlund (MP)
Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 17 december 2025.
Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 27 november 2025
Socialdepartementet
Elisabet Lann (KD)
Enligt uppdrag
David Oredsson
Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:191 Skogens förädlingsvärde

av Isak From (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 22 januari 2026.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 november 2025

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Peter Kullgren (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:194

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:194 Effekter för kommunerna av bygglovsförenklingar

av Denis Begic (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 18 december 2025.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 november 2025

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2025/26:66 till socialförsäkringsutskottet

2025/26:69 till skatteutskottet

Motioner

2025/26:3848 till civilutskottet

2025/26:3846 och 3852 till socialförsäkringsutskottet

2025/26:3844, 3847 och 3851 till utbildningsutskottet

§ 5 Svar på interpellation 2025/26:158 om risker för svenska soldater vid eventuella insatser i Ukraina

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Elsa Widding har frågat mig om jag gjort en analys av innebörden av brådsnande situationer, det vill säga situationer som kan föranleda regeringen att skicka soldater till Ukraina, och om jag i så fall

kan redogöra för resultatet av den analysen. Vidare har Elsa Widding frågat mig om det kan bli tal om att Sverige skickar elitförband utan förvarning till Ukraina och, om svaret är ja, om jag kan upplysa om huruvida Sverige redan har skickat elitförband till Ukraina eller ej. Slutligen har Elsa Widding frågat mig om jag har gjort en analys av hur många svenska soldater som riskerar att förlora sina liv vid en eventuell svensk insats i Ukraina och om jag i så fall kan redogöra för resultatet av den analysen.

Jag vill börja med att understryka att riksdagens medgivande normalt krävs för att en svensk väpnad styrka ska få sättas in utomlands. Om syftet är att delta i Natos samlade verksamhet för avskräckning och försvar sätter riksdagen ramarna för deltagandet, och om syftet är något annat krävs riksdagens medgivande i det särskilda fallet.

Angående svenska förband i Ukraina vill jag påminna om att Sverige har ett brett samarbete med Ukraina som omfattar såväl civila som militära aktiviteter. Representanter för flera olika försvarsmyndigheter har funnits och finns på plats i Ukraina. Jag vill dock med all tydlighet understryka att inga av dessa har deltagit eller deltar i stridande uppgifter.

Av omsorg om personalens säkerhet kan jag inte gå in på detaljer vad gäller vilka uppgifter som personalen löser i Ukraina.

Frankrike och Storbritannien leder planeringen av en återförsäkringsoperation som en del av ett paket av säkerhetsgarantier för Ukraina. Sverige deltar tillsammans med över 30 andra länder i den så kallade koalitionen av villiga i planering och förberedelser av en sådan operation eller insats.

Inför ett möjligt svenskt deltagande gör Försvarsmakten en risk- och hotbildsanalys som täcker aktuella säkerhetsaspekter. En insats är aktuell först då vapenvila gäller eller en fredsuppgörelse är på plats.

Anf. 2 ELSA WIDDING (-):

Herr talman! Enligt försvarsministern är en insats av väpnade styrkor till andra länder, alltså en sådan situation som den nya lagen avser, aktuell först då vapenstillestånd gäller eller en fredsuppgörelse är på plats. Detta är inte sant. Försvarsministern har alltså inte läst sin egen proposition?

Den 5 november godkände riksdagen att svenska soldater kan sättas in i krig om behovet av deltagande uppkommer med kort varsel. Vid bråds-kande situationer behöver regeringen inte fråga riksdagen utan får ett eget mandat att sätta in väpnade styrkor under en begränsad tid.

Och vem skapar brådskan om inte försvarsministern själv när han nu vill skaffa långdistansmissiler som kan slå ut Moskva? I samma andetag uppmanar han Natoländerna att förbereda sig för krig mot Ryssland. Förstår försvarsministern att han leker med elden? Sluta tala osanning om vad som står i propositionen!

Om Sverige sätter in trupp mot Ryssland eller skickar långdistansmissiler mot Moskva har Sverige förklarat Ryssland krig, ett krig som försvarsministern nu vill förbereda oss alla på. Sverige är på väg att göra sig till måltavla för Ryssland, precis som Ukraina gjorde, glatt påhejade av USA och Storbritannien. Vilka spärrar finns nu mot att skicka svenska soldater till kriget i Ukraina för att där gå en säker död till mötes?

Regeringen vill offra svenska soldaters liv för USA:s och Natos vilja att sätta upp baser i Ukraina. Detta är en konflikt som inte på något sätt berör Sveriges säkerhet. Svenska folket har inte bett om att få bli deltagare

i ett krig. Därför är det viktigt att alla förstår vad regeringen kan komma att offra våra söners och döttrars liv för.

Vi har en eskalerande global maktkonflikt med framför allt USA, Nato och EU på den ena sidan och BRICS-länderna på den andra sidan, där militära medel används i stället för diplomati och där situationen i Ukraina har blivit central.

Konflikten i Ukraina startades och drivs av neokonservativa agendor i Washington som vill få kontroll över naturtillgångar i Ukraina och Ryssland. Sedan har vi en ekonomisk desperation i Europa där EU-ledarna försöker exploatera en fråga som skyler över problemen på hemmaplan: Nu gäller det bara att alla blir riktigt rädda för Ryssland.

Sveriges försvarsminister används av krafter i USA som en marionett i ett större spel som jag undrar om han själv ens har vett att förstå konsekvenserna av. Vart tog Sveriges diplomati och fredsfokus vägen?

Kriget handlar alltså inte ett endaste dugg om att försvara demokratin. EU:s försvarsminister Kaja Kallas har uttryckt i en intervju att hon önskar se Ryssland brytas upp i mindre, kontrollerbara republiker.

Nyligen sa försvarsminister Pål Jonson att Ukraina bedriver vårt krig mot Ryssland. Men vilket konkret hot utgör Ryssland mot Sverige som motiverar att vi offrar svenska soldaters liv i strid långt bort från svenskt territorium? Försvarsministern kan väl ändå inte mena att det faktum att Ryssland gick in i utbrytarrepublikerna Donetsk och Luhansk för att skydda den rysktalande delen av befolkningen var inledningen till en rövarstråt i Europa där Sverige stod på listan över länder som skulle invaderas?

Kriget hade ingenting med Sverige att göra innan försvarsministern här började med sina provokationer. Initialt handlade det om att skydda den rysketniska befolkningen i östra Ukraina och att stoppa Ukrainas försök att återta Donetsk, Luhansk och Krim. Kriget handlar självklart också om att stoppa ett ukrainskt medlemskap i Nato.

Ryssland vill inte se utplacering av amerikanska kärnvapen mindre än 50 mil från Moskva. Den 10 november 2021 upprättades ett strategiskt partnerskap mellan USA och Ukraina som skulle öppna vägen för ett ukrainskt medlemskap i Nato, där då detta skulle blir möjligt.

Anf. 3 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Jag tror att det är Elsa Widding som behöver läsa propositionen. Den nya lagstiftningen är anpassad till Natos aktiviteter för avskräckning och försvar. Är Ukraina en del av Nato? Nej. Skulle den vara tillämplig om vi skulle deplojera soldater i Ukraina? Nej.

Den nya lagstiftningen gäller det euroatlantiska området, alltså vad vi gör inom Natos aktiviteter för avskräckning och försvar på de allierades territorium. Skulle vi skicka en väpnad styrka utomlands är det precis som tidigare 15 kap. 16 § regeringsformen som gäller: En väpnad styrka som skickas utomlands ska alltid ha riksdagens medgivande. Den nya lagstiftningen gäller alltså bara för det euroatlantiska området, inte om vi skulle deplojera styrkor i till exempel Ukraina, Afghanistan eller Kosovo. Det är viktigt att vi reder ut korten här, för Elsa Widding mixar ihop saker.

Den andra frågan gäller vårt samarbete med Ukraina och den fråga som hon ställer. Vi har ett samarbete med Ukraina. Det vet Elsa Widding mycket väl om. Vi har en försvarsattachéorganisation på vår ambassad. Vi har flera myndigheter bland totalförsvarsmyndigheterna som är aktiva för att

Prot. 2025/26:41
28 november

Svar på
interpellationer

stötta Ukraina. FMV finns på plats för att stötta Ukraina med upphandling av materiel.

Allt sådant är nödvändigt, men det finns ingen väpnad styrka från Sverige i Ukraina som bedriver stridsaktiviteter. Jag vill vara väldigt tydlig med det. Sedan har både förre ÖB och nuvarande ÖB besökt Ukraina. Konstigare än så är det inte, men Elsa Widding tenderar att beskriva olika myter och saker som inte är med verkligheten överensstämmande.

Vi har debatterat detta tidigare, och Elsa Widding säger sådant som att Sverige genom sitt stöd till Ukraina bidrar till slakten av ukrainska soldater. Men det är alltså Ryssland som har angripit Ukraina. Vi stöttar Ukraina. Det är uppenbart så att det är Ryssland som bidrar till kriget, inte Sverige. Sverige hjälper Ukraina för att Ukraina ska kunna försvara sig självt.

Det andra är det ryska narrativet som sprids i åtminstone två avseenden, för det första att Ryssland vinner kriget. Vi debatterade detta för ett år sedan, och då beskrev Elsa Widding det som att det var fanflykt vid fronten och att fronten höll på att kollapsa. Jag vill bara säga att under det senaste året har Ryssland tagit 0,4 procent av den ukrainska ytan till ett pris av över 300 000 sårade och döda.

Hittills har Ryssland inte varit framgångsrikt i det här kriget. Jag undrar om jag och Elsa Widding är överens om detta. Hon säger hela tiden i de här debatterna att Ryssland håller på att mala sönder de ukrainska väpnade styrkorna, men de består fortfarande av ungefär 850 000 soldater. Det är ett jättehårt tryck på de väpnade styrkorna, men hittills har inte Ryssland uppnått sina mål. De målen var, som Elsa Widding vet, att först ta Kiev inom en vecka, att inom någon månad kontrollera hela Ukraina och så ta Donbass nu i våroffensiven. Detta har man hittills inte lyckats med, och skälet, till det, Elsa Widding, är till stor del det västliga militära stödet.

Herr talman! Det värsta hyckleriet är att Elsa Widding vid den förrföra interpellationsdebatten sa att hon självklart står på det ukrainska folkets sida. Den politik som Elsa Widding representerar skulle dock innebära att Ryssland hade vunnit det här fruktansvärda kriget och att det ukrainska folket hade haft ett ryskt ledarskap.

Anf. 4 ELSA WIDDING (-):

Herr talman! Jag tror att vi får ta en särskild debatt om vad Rysslands mål är med det här kriget.

Jag ställer mig på intet sätt bakom att man gick in i Donetsk och Luhansk och även med styrkor mot Kiev, men jag tycker ändå att vi måste hålla oss till sanningen och fundera över hur de här utväxlingarna av lik ser ut i dag. Försvarsministern har säkert siffror på det.

År 2021–2022 var Ukraina väl förberett för krig och hade Europas största och bästa armé, precis som försvarsministern säger. Enligt Ukraina hade man 700 000 soldater för att ta tillbaka Donetsk, Luhansk och Krim med våld. Amerikansk träning av dessa styrkor hade pågått sedan 2015.

Den 17 februari 2022 hävdade Rysslands vice utrikesminister, Sergej Versjnin, i FN:s säkerhetsråd att Ukraina hade stationerat 122 000 man längs gränsen till republikerna Donetsk och Luhansk. Frågar man AI blir svaret att det var 330 000 soldater vid gränsen, om man inkluderar reservstyrkorna. Jag tror att de kom dit i december 2021.

Kievs styrkor hade kapacitet att inleda en storoffensiv, vilket frihetsstyrkorna från Donetsk och Luhansk helt saknade försvar emot. Det skulle bli lite tuffare att ta Krim såklart, eftersom den ryska flottbasen finns där.

USA och Kievregimen hade lyckats tränga in ryssarna i ett hörn, så visst är det svårt. Det handlade om en omvänd Kubakris, där amerikanska vapensystem i Ukraina uppfattades som ett existentiellt hot mot Moskva på samma sätt som USA uppfattade de sovjetiska missilerna på Kuba under Kubakrisen 1962. I båda fallen försökte den ena parten förhindra den andra att hota det egna landet. På båda sidor fanns givetvis också andra orsaker till kriget, men tal om en rysk imperialism för att underkua Ukraina, såsom sprids i denna kammare, är grovt vilseledande och ren desinformation, Pål Jonson.

Vad är det då vi ska offra våra söner för? Försvarsministern säger att det inte är någon risk att de sätts in, men det provoceras runt gränsen, och försvarsministern vill att Sverige ska vara delaktigt i dessa provokationer.

För USA menar jag att det handlar om att försvaga Moskva och eliminera Ryssland som stormakt allierad med Kina. Men det har självklart varit lika viktigt för USA att försvaga det europeisk-ryska affärssamarbetet och särskilt det tysk-ryska gas- och industrisamarbetet för att därigenom få sälja till exempel amerikansk gas till Europa. Konsekvenserna ser vi i form av de jättehöga priserna på gas.

För Sveriges försvarsminister tror jag att det handlar om att vara de amerikanska neokonservativa krafterna till lags; jag kan inte se någon annan anledning, för det finns absolut inga rationella argument för Sverige att engagera sig så hårt i den här militära konflikten.

Anf. 5 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Bestrider Elsa Widding att Ryssland försökte ta Kiev efter den 24 februari 2022?

Jag kan bara konstatera att man stod ungefär en timme utanför Kiev innan man fick vända. Det är belagt. Det är också belagt att man försökte ta en flygplats utanför Kiev för att göra luftlandsättningsinsatser. Det är mycket väl belagt, Elsa Widding, att man hade ambitionen att inom en vecka försöka kontrollera Kiev. Därefter är det också väldokumenterat att FSB skulle rulla ut olika exekutionspatruller för att avrätta det ukrainska politiska ledarskapet. Detta är ett faktum.

Jag undrar också om Elsa Widding bestrider att Krim är ukrainskt, att Donbass är ukrainskt och att Ukraina har rätt att upprätthålla sin territoriella integritet. Det tycker jag är rimligt.

Elsa Widding frågar mig varför vi engagerar oss i det här kriget, och det är i grunden väldigt enkelt: Det handlar om att stå upp för folkrätten. Vi är väl båda två ense om att Ryssland har påbörjat den militära aggressionen in på det ukrainska territoriet? Genom att stötta Ukraina står vi upp för folkrätten och andra länders territoriella integritet. Jag tycker faktiskt också att vi står upp för mänsklighet och värdighet.

Den bestialitet som Ryssland visar i det här kriget är väldigt uppenbar. Jag har själv besökt både Butja och Irpin. Enligt ukrainska källor, och det är även belagt av Yale University, har ungefär 35 000 ukrainska barn blivit deporterade till Ryssland.

Det här är ett fruktansvärt krig, men den som bär skuld till detta är Ryssland. Det är inte Ukraina som bär skulden till detta krig.

Vi har goda förutsättningar att stötta Ukraina, och genom att göra det anser jag att vi investerar i vår egen säkerhet – vi försvagar inte vår egen säkerhet. Där vet jag att jag och Elsa Widding skiljer oss åt. Om Ryssland skulle kontrollera hela Ukraina och få kontroll över de ukrainska väpnade styrkorna skulle hotet, enligt min bedömning, öka mot både Moldavien, de baltiska staterna och indirekt mot Sverige. Därför är det också i vårt upplysta egenintresse att fortsätta att stötta Ukraina, samtidigt som vi står upp för viktiga värderingar.

I den här diskussionen har vi hela tiden haft det ryska narrativet om att det är för farligt att stötta Ukraina. Den diskussionen hade vi när vi först skulle fatta beslut om att skicka små, lätta vapen – då var det många som anförde att då börjar tredje världskriget. Den diskussionen hade vi även när vi skulle skicka stridsfordon, herr talman – då fanns det de som varnade för att då börjar tredje världskriget. Den diskussionen hade vi när vi skulle skicka stridsvagnar och även när vi skulle vara med och finansiera produktion av långräckviddiga robotar i Ukraina.

Varje gång har det varit fel, Elsa Widding. Tredje världskriget har inte brutit ut, vad än Ryssland försöker hota och skrämma oss med för att vi inte ska stötta Ukraina.

Det som skiljer mig och Elsa Widding åt är vår syn på att Ukraina ska bestämma över det ukrainska territoriet. Jag vill inte ha ett Europa där små länder är stora länders bakgård.

Anf. 6 ELSA WIDDING (-):

Herr talman! Försvarsministern säger att Ryssland skulle gå in och ta Kiev. Då vill jag bara informera om att när Moskva ockuperade Tjeckoslovakien 1968 gick man in med 10–15 gånger större styrka per capita än den man gick in med i Ukraina, så det tror jag nog inte var tanken.

Att invadera Europa skulle vara totalt ologiskt med tanke på Rysslands resursrikedom. Europa har inget som Ryssland behöver förutom en potentiell marknad för sin olja och gas. Det finns helt enkelt ingen anledning att offra svenska liv för den här konflikten.

Att offra vårt land för ett annat lands strategiska intresse, som jag hävdar att det handlar om här, kan inte uppfattas som någonting annat än landsförräderi. Försvarsministerns beskrivning av verkligheten är helt felaktig, och det är djupt anmärkningsvärt. Jag blir nästan lite osäker på hur försvarsministern ställer sig till de ukrainska enheterna, till exempel SS Galicia-divisionen, som under andra världskriget begick massakrer på polacker, judar och ryssar. De här politiska krafterna är fortfarande verk samma i Kiev – sedan får försvarsministern kalla det rysspropaganda om han vill. Efter andra världskriget skyddade CIA dessa nazister och integrerade dem i sin antiryska propaganda.

Om försvarsminister Pål Jonson har access till Google hittar han lätt 23 artiklar från New York Times mellan åren 2010 och 2022 som alla tar upp nazismen i Ukraina. Vad jag förstår är det ett arv i Ukraina som lever kvar än i dag med Azovbataljonens nazister, som påverkar militären. Även CNN och många fler har rapporterat om detta innan den antiryska krigspropagandan startade på allvar. Vi kan bara hoppas att detta är någonting som regeringen och denna kammare inte stöder.

Senast vi stod här sa försvarsministern att Sverige betalar med kronor och ören och Ukraina betalar med sitt blod och att vi ska vara tacksamma för det. Nu räcker tydligen inte det. Nu är det snart dags att betala med våra svenska soldaters blod, eftersom försvarsministern så intensivt hetsar till krig och inte på något sätt försöker få till eller bidra till fred.

Prot. 2025/26:41
28 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 7 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Bara för att vara övertydlig: Det är inte aktuellt att skicka något stridande svenskt förband till Ukraina förrän det finns en vapenvila eller en fredsöverenskommelse. Jag vill vara väldigt tydlig med det. Vi kan inte skicka något stridande förband, för då blir vi del av kriget. Då blir vi stridande.

När Elsa Widding och jag debatterade detta förrförra gången hävdade ledamoten att Sverige enligt krigets lagar genom sitt Ukrainastöd har blivit ett legitimt mål för Ryssland att angripa. Elsa Widding sa också att vi ska vara tacksamma för att Ryssland inte har gjort det än. Två saker är kontrafaktiska i de påståendena. Vi håller oss väldigt tydligt till krigets lagar för vad vi kan och inte kan göra i Ukrainastödet, och vi kan inte skicka stridande förband. Däremot är vi enligt folkrätten i vår fulla rätt som självständigt land att stötta ett annat land som har blivit utsatt för aggression. Det är fastlagt att Ryssland bedriver en aggression mot Ukraina.

Det Elsa Widding framför – att det skulle vara legitimt enligt krigets lagar för Ryssland att angripa till exempel svensk försvarsindustri – är tyvärr ett ryskt narrativ. Jag är djupt oroad över att det framförs i Sveriges riksdag, för det stämmer inte överens med hur Sverige agerar.

Herr talman! Elsa Widding hävdar att hon står på det ukrainska folkets sida. Men över 80 procent av det ukrainska folket vill fortsätta kampen, enligt de mätningar som finns. Man vet att när man lever under ockupation, som nu i Donetsk och Luhansk, sker deportationer av barn, russifiering och rena ryska utrensningar av ukrainska medborgare.

Att stötta Ukraina är enligt min uppfattning både den rätta och den smarta saken att göra. Det är en investering i vår egen säkerhet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2025/26:88 om gps-övervakning för att skydda våldsutsatta kvinnor

Anf. 8 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

God morgon, herr talman och övriga! Sara Gille har frågat mig om jag kommer att verka för att gps-övervakning kopplat till kontaktförbud ska införas i Sverige, vilka åtgärder som jag anser är mest effektiva för att säkerställa att kvinnor som lämnat våldsamma relationer faktiskt kan leva fria från rädsla och hur jag och regeringen avser att följa upp effekten av kontaktförbud för att säkerställa att de ger verklig trygghet för de utsatta.

Låt mig börja med att betona vikten av att mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer bekämpas med full kraft. Det är därför regeringen systematiskt flyttar fram positionerna i kampen mot olika former av våld i nära relationer – fysiskt, psykiskt och ekonomiskt våld.

Lagstiftningen om kontaktförbud är en viktig del i detta arbete. Den 1 juli i år trädde lagändringar i kraft som på flera sätt gör kontaktförbuden effektivare och mer ingripande och därmed stärker skyddet för våldsutsatta kvinnor. Nu kan kontaktförbud meddelas i fler fall, omfatta större områden och i fler fall förenas med elektronisk övervakning, det vill säga fotboja.

En viktig förändring är att man nu kan väga in fler omständigheter än tidigare brottslighet när man gör riskbedömningen som föregår ett beslut om kontaktförbud. Därmed kan så kallade utvidgade och särskilt utvidgade kontaktförbud, som kan förenas med fotboja, meddelas i fler fall. Det är också nytt att även den spetsigaste åtgärden – särskilt utvidgat kontaktförbud med fotboja – numera kan beslutas som en förstahandsåtgärd. Allt detta gör att kontaktförbuden blir mer preventiva till sin karaktär. Dessutom kan förbuden omfatta större geografiska områden än tidigare, till exempel en hel kommun. Övervakningen blir också effektivare i och med att Polismyndigheten fått utökade möjligheter att registrera och ta fram uppgifter om den övervakades position.

Så långt om kontaktförbuden. Utöver det har regeringen vidtagit en rad åtgärder för att bekämpa mäns våld mot kvinnor och för att bättre stödja kvinnor som behöver lämna en våldsam relation.

Vi förbättrar preventionen bland annat genom att riva sekretesshinder så att information kan delas för att förhindra våld och genom att stärka det hyresrättsliga skyddet för våldsutsatta.

Vi ser över skyddet för den svagare parten i bodelningar och hur ekonomiskt våld kan motverkas.

Vi avser också att gå vidare med förslag om ett stärkt straffrättsligt skydd mot psykiskt våld, som exempelvis omfattar att tvinga någon att vara kvar i en relation eller i ett äktenskap.

Vi har gett en utredare i uppdrag att föreslå hur rätten till målsägandebiträde kan stärkas, inte minst för våldsutsatta kvinnor. De förslagen tog jag för övrigt emot tidigare den här veckan.

Till detta kommer regeringens åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel. Här ingår bland annat ett så kallat lämnaprogram med åtgärder för att underlätta en väg ut ur en våldsam eller destruktiv livssituation. Dessutom har Socialstyrelsen ett pågående uppdrag att utreda ett samordnat stödssystem för våldsutsatta personer.

Sammantaget handlar det om ett systematiskt arbete för att stärka skyddet för våldsutsatta kvinnor. Men det kan finnas fortsatt behov av att utveckla arbetet ytterligare, och jag tar gärna del av fler goda förslag.

Anf. 9 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Jag välkomnar de reformer som har genomförts och de som är på gång. Men jag kan också konstatera att problemet kvarstår. För den våldsutsatta kvinnan saknas fortfarande trygghet i realtid.

I Sverige dödas varje år 13–17 kvinnor av personer som de antingen har eller har haft en relation med. I nästan alla fall har varningssignaler funnits tidigare i form av polisanmälningar, upprepade hot, tidigare våld eller till och med ett brutet kontaktförbud.

Det här handlar egentligen inte om bristen på kunskap. Det är inte det som dödar kvinnorna, utan det är bristen på handling i tid. Skyddet aktiveras först när skadan redan är på väg att ske, inte innan.

Kontaktförbud kan i vissa fall kombineras med elektronisk övervakning, så kallad fotboja. Det är jättebra. Det är ett steg i rätt riktning. Men det förändrar fortfarande inte grundproblemet. Det är passivt för offret. Kvinnan får ingen varningssignal och ingen möjlighet att agera i tid. Det är det interpellationen handlar om. Kvinnan blir helt enkelt beroende av att polisen hinner fram i tid. Vi vet att polisen inte alltid hinner fram, speciellt inte ute i glesbygden.

Enligt Brå bryts vart fjärde kontaktförbud. I mer än 2 000 fall årligen trotsar förövaren lagen och närmar sig kvinnan om och om igen.

Herr talman! Att lämna ett destruktivt förhållande betyder inte alltid att du blir fri, utan du kan fortfarande leva i ett helvete trots att du har lämnat den partnern. Han kanske kommer efter dig, jagar dig och stalkar dig och fortfarande utgör ett hot.

Det handlar om det mentala för kvinnan och om möjligheten att gå vidare. Kvinnan vet inte om förövaren står bakom husknuten eller om han ligger på stranden i Thailand och solar. Hon har ingen aning om var han är och får leva med den oron.

För år 2024 har Polismyndigheten gått ut med att antalet kontaktförbud med fotboja var anmärkningsvärt lågt – endast 200 fall. Med tanke på att över 8 000 kontaktförbud utfärdas varje år betyder det att mer än 95 procent av kvinnorna fortfarande står utan tekniskt skydd. Det är väldigt anmärkningsvärt, herr talman.

Riksrevisionens rapport *Statens skydd av hotade personer*, som gäller 2024, anger att skyddsåtgärder ofta sätts in för sent. Informationsdelningen mellan myndigheter brister, och många utsatta uppger att de upplever ett falskt skydd.

Herr talman! Jag skulle vilja fråga ministern varför det ser ut så här. Det här räcker inte. Vad kommer ministern att göra för att säkerställa att dessa kvinnor kan känna att de har ett riktigt skydd och att de har staten på sin sida?

Anf. 10 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag tackar Sara Gille för möjligheten att diskutera de här frågorna i dag. De är väldigt angelägna, framför allt förstås för de kvinnor som utsätts för hot, trakasserier och ytterst våld och som samhället har en skyldighet att stödja, hjälpa och skydda på ett helt annat sätt än hittills.

Jag delar helt den problembild som Sara Gille beskriver. De siffror som hon refererar till avser 2024. Svaret på problembilden är den lagstiftningsförändring som vi nu har fått på plats och som gäller från och med den 1 juli i år. Genom den vänder vi på huvudregeln vad gäller inte minst elektronisk övervakning. Om elektronisk övervakning och fotboja hittills har använts som en sistahandsåtgärd, vilket återspeglas i de siffror för 2024 som Sara Gille refererar till, vänder vi nu på utgångspunkten. Man ska nu kunna använda elektronisk övervakning som en förstahandsåtgärd.

Detta gör att prognoserna för användningen av detta ingripande verktyg är väldigt goda i långt fler fall än tidigare. Det inkluderar den erfarenhet från 2024 som Sara Gille refererar till och som är bakgrunden till reformen. Avsikten är att elektronisk övervakning i många fler fall nu kom-

mer att sättas in som en förstahandsåtgärd. Det är såklart väldigt viktigt att man inte hela tiden ska behöva vänta och först uttömma mindre ingripande åtgärder, vilket skett även i fall där man på väldigt goda grunder kunnat se att det funnits ett behov av övervakning. Nu kan man sätta in den omedelbart.

Vad gäller den specifika frågan om en utsatt ska kunna följa den person som är föremål för kontaktförbud i realtid är det förstås en avvägning av många olika intressen. Det kan gälla integritetsintressen men också rent praktiska frågor. Den avvägning som är gjord är att det viktigaste är att sätta in den elektroniska övervakningen, fotbojan, mot de personer som framför allt är riskabla sett ur offrets synvinkel och göra det tidigt som en förstahandsåtgärd. Den förändringen finns på plats från och med den 1 juli i år.

Anf. 11 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Kontaktförbud i all ära – det är självklart bra att det finns – men vi får inte glömma bort att det egentligen bara är ett papper. Om en förövare är intresserad av att till exempel skada en annan människa och har gjort det under en längre tid hindrar kanske inte ett papper den personen. Jag vet förstås att det kan bli påföljder av det, men det är inte alltid att ett papper stoppar en förövare.

Angående kontaktförbud tycker jag ändå att offren glöms bort på något sätt. Det jag syftar på i interpellationen handlar om möjligheten att gå vidare i livet, att kunna leva ett liv utan rädsla, att inte behöva titta över axeln och att slippa leva med en fängelsekänsla.

Jag vet att jag i talarstolen tidigare har tagit upp att jag själv har levt i en relation som var väldigt destruktiv. Jag vet dock inte om jag har nämnt det för ministern. Det var väldigt mycket våld med i bilden. Polisen blev kallad till vårt hem men körde tillbaka oss dit. Vi fick helt enkelt inte hjälp utifrån för att kunna bli fria.

När jag väl lämnade honom lyckades jag få kontaktförbud beviljat. Men kontaktförbudet hjälpte inte, utan han stalkade mig och höll sig runt huset. Av Brå fick jag uppmaningen att ladda ned 112-appen för att bara kunna trycka på knappen i appen när jag till exempel skulle gå ut med soporna. Det är jobbigt att leva på det sättet, att inte kunna våga vara ens i sitt eget hem utan att vara rädd för att någon står och tittar in och kan göra någonting.

Jag vill också säga något om en annan sak som är anmärkningsvärd. Jag vet att jag vid flera tillfällen förut har pratat med ministern om kontaktförbud och just gps-övervakning. I Spanien har man sedan 2009 använt gps-baserad övervakning av personer som har kontaktförbud. Systemet heter Cometa och går ut på att förövaren bär en gps-sändare och offret en mottagare som ger en varningssignal när förövaren kommer inom en viss fastställd radie. Personen i fråga kan därigenom leva utan att behöva oroa sig. Så fort det piper vet hon att hon kan springa och gömma sig eller springa till sin granne. Men när det inte piper kan hon leva i lugn och ro, för då är han inte i närheten. Det gör mycket för den psykiska ohälsan. Samtidigt larmas också polisens central.

Systemet används i över 3 000 aktiva fall. Enligt Spaniens inrikesdepartement har inte en enda kvinna med aktiv gps-enhet mördats av sin tidigare partner. Det är väldigt anmärkningsvärt. Liknande modeller används i Portugal, Frankrike och Italien. Frankrike införde sitt system 2021 efter att en lång rad kvinnor mördats av en tidigare partner trots kontaktförbud. Resultatet blev att antalet dödliga överträdelser minskade kraftigt redan första året, vilket är jättebra. Storbritannien har sedan 2023 ett gps-baserat varningssystem som testas i London och Manchester. Varför saknar Sverige liknande system? Varför går inte signalen till kvinnan?

Anf. 12 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Först och främst vill jag uttrycka respekt och erkänsla för Sara Gilles egna och personliga erfarenheter av den problematik som vi talar om. Vi har talat om detta tidigare, både här i kammaren och i andra sammanhang. Det andra jag vill säga är att jag inte utesluter att vi även kan titta på den tekniska möjligheten att stärka skyddet för utsatta kvinnor, i synnerhet i ljuset av erfarenheter i andra länder.

Samtidigt är jag väldigt angelägen om att vi inte förminskar betydelsen av den reform som våra partier med gemensamma krafter nu har tryckt igenom i kammaren och fått på plats från den 1 juli. Även den adresserar i praktiken många av de problem som Sara Gille lyfter upp. Det gäller exempelvis det faktum att kontaktförbuden tidigare som regel begränsades till den våldsutsatta kvinnans bostad men nu kan utvidgas till att gälla en hel kommun.

Det innebär att allmänna kontaktförbud ska utgå från att säkerställa den våldsutsatta kvinnans handlingsfrihet och livsutrymme, inte gärningsmannens. Man kan nu sätta in elektronisk övervakning, fotboja, som larmar polisen om förbudet överträds. Om man är så farlig att man inte får vistas i en hel kommun men tar sig över kommungränsen samtidigt som man är elektroniskt övervakad slår larmet till. Polisen kan då preventivt gripa in för att se till att personen med förbudet inte kommer i närheten av den förföljda kvinnan.

En hel del av de män med kontaktförbud som vi nu talar om ska dessutom inte vara ute och röra sig i samhället. De ska vara inlåsta. Det löser vi inte med kontaktförbuden.

Jag vill i och med det peka på den stora straffreform som vi nu bereder och som våra partier gemensamt arbetar med. För personer som är väldigt våldsamma, och om det handlar om fysiskt och sexuellt våld, kan det bli fråga om oerhört långa straff, inklusive livstidsstraff, för den som till exempel gör sig skyldig till upprepade grova våldtäkter eller annat. Det är väldigt viktigt.

Vi har nu också aviserat att vi ska skärpa maximistraftet rejält för stalkning, det vill säga den typ av förföljelse som är typisk för personer som träffas av kontaktförbud. De ska inte röra sig ute i samhället med eller utan fotboja; de ska vara inlåsta.

Sammantaget säger jag igen att jag har stor respekt och erkänsla för den personliga erfarenhet som Sara Gille bär med sig in i den här diskussionen.

För det andra utesluter jag inte alls att titta på ännu mer ingripande övervakningsmöjligheter av det snitt som Sara Gille pekar på, som det finns erfarenhet av i andra länder.

Men för det tredje måste vi också inse att den reform som vi nu har fått på plats kommer att göra väldigt stor skillnad. Jag vågar lova att de siffror som Sara Gille refererar till avseende 2024 och tidigare kommer att se annorlunda ut när vi summerar kanske i alla fall 2026, om vi behöver lite tid för att få den här reformen på plats – vi vänder ju på hela utgångspunkten för hur verktyget i form av kontaktförbud ska användas.

För det fjärde och allra sist är det viktigt att inse att de farligaste personerna inte ska röra sig ute i samhället, med eller utan kontaktförbud. De ska vara inlåsta för att skydda brottsoffer och skydda det omgivande samhället mot allvarlig brottslighet.

Anf. 13 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Inget av det som jag har lyft i den här debatten är nytt. Det här har varit en verklighet inte bara för mig utan också för tusentals andra kvinnor i landet. De lämnar relationen. De flyttar och lever gömda. De byter nummer och isolerar sig från familj och vänner. Men rädslan finns fortfarande kvar – de blir inte fria. Det är detta debatten handlar om. Det handlar inte om att de inte försöker skydda sig utan om att skyddet inte räcker till.

Vi har ett rättssystem där kvinnan förväntas lita på att kontaktförbudet ska skydda henne. Men sanningen är att alltför många kvinnor, inklusive jag själv, lever med samma rädsla. Jag är aldrig fri. Man är egentligen inte fri förrän förövaren dör, för att vara krass.

Jag har turen att min förövare sitter i fängelse. Han har fått ett långt fängelsestraff, men han kommer att släppas en dag. Den dagen bävar jag för, och jag kommer att ha en klump i magen; då börjar det om igen. Den känslan försvinner när staten ligger steget före, inte steget efter.

Det är därför frågan om gps-larm för den utsatta inte handlar om teknik och så vidare. Den handlar om att en kvinna som redan utsatts för våld ska få möjlighet att leva ett liv som inte kretsar kring rädsla – om att staten tar hennes säkerhet på allvar, som hon själv gjort i varje steg för att kunna komma ur relationen.

Jag undrar varför andra länder kan införa det här systemet men inte Sverige. Är det något ministern funderar på att införa?

Anf. 14 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Än en gång tack till Sara Gille för möjligheten att diskutera dessa angelägna frågor i dag!

Som jag sa inledningsvis utesluter jag inte alls att vi ska se även på andra verktyg för att ytterligare stärka skyddet för den våldsutsatta kvinnan. Utgångspunkten för de reformer vi gör är hela tiden att vi inte ska utgå från gärningsmannen och gärningsmannens intressen utan se till brottsoffret, brottsoffrets upprättelse och också samhällsskyddet. Samhällsskyddet inbegriper individskyddet; vi ska alltså utgå från den som är utsatt.

Jag tycker att det är viktigt att det är så vi ser på den stora reform av kontaktförbuden som nu sker. Det är en realitet att kontaktförbuden tidigare år – Sara Gille har också refererat till erfarenheter bakåt i tiden – inte har varit effektiva, i varje fall inte tillräckligt effektiva. Det kan säkert variera från fall till fall. Men vi kan i alla fall säga att de systematiskt sett inte har varit tillräckligt effektiva.

Det är därför jag tycker att det är viktigt att hålla fram att den reform som vi nu gör av kontaktförbuden inte är någon liten reform. Det är en stor reform, och den utgår från den våldsutsatta, den trakasserade. Det handlar för det första om att kontaktförbuden numera kan omfatta en hel kommun och för det andra om att den elektroniska övervakningen kan sättas in som en förstahandsåtgärd – inte som en sistahandsåtgärd när allt annat är uttömt och trakasserierna, hoten, hatet och eventuellt också våldet har fått grasse-
ra och fortsätta obehindrat. Detta tycker jag är viktigt att nu följa, för inten-
tionen är väldigt tydlig: Det ska verkligen stärka skyddet för var och en.

Jag har tidigare redogjort för en lång rad andra åtgärder som vi vidtar, både för att göra det enklare för en utsatt kvinna att lämna en relation och för att arbeta preventivt mot våld och trakasserier på olika sätt. Men jag tar fasta på det förslag som Sara Gille nu lyfter, och vi får se hur vi ska titta på det framåt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2025/26:140 om Regeringskansliets utlämnande av handlingar

Anf. 15 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Laila Naraghi har ställt ett antal frågor till statsministern med anledning av att Dagens Nyheter, DN, har framfört klagomål till Riksdagens ombudsmän – Justitieombudsmannen, JO – mot Statsrådsberedningen och Regeringskansliet. Frågorna gäller om statsministern, Statsrådsberedningen eller Regeringskansliet har gjort någon utredning av det som förs fram i anmälan och som faller utanför JO:s tillsynsansvar. Laila Naraghi frågar vad en sådan utredning, om den har gjorts, har kommit fram till och, om en utredning inte har gjorts, vad som är orsaken till det. Interpellationen har överlämnats till mig.

Först kan jag konstatera att offentlighetsprincipen är en grundbult i den svenska demokratin och i den offentliga förvaltningen. Insyn i offentlig verksamhet är ägnat att motverka maktmissbruk. En begäran om att ta del av allmänna handlingar ska därför hanteras skyndsamt.

En sådan begäran prövas inom det departement som förvarar handlingen. DN:s anmälan till JO tar upp sju fall som rör handlingar som förvarades vid Statsrådsberedningen och förvaltningsavdelningen. JO har tidigare begärt att Regeringskansliet ska göra en utredning och yttra sig över det som förs fram i anmälan. Regeringskansliet har också genomfört en sådan utredning.

I yttrandet till JO lyfter Regeringskansliet att erfarenheterna från den här perioden har följts upp och lett till att åtgärder har vidtagits i syfte att skapa en bättre robusthet i hanteringen av utlämnandeärenden. Utbildningsinsatser för medarbetare genomförs, och stödmaterial tas fram eller ses över för att underlätta handläggningen. De här insatserna gäller generellt för handläggningen av utlämnandeärenden, det vill säga omfattar handlingar som faller såväl inom som utanför JO:s tillsynsområde.

Mot denna bakgrund finns för närvarande inte skäl att genomföra någon ytterligare utredning.

Anf. 16 LAILA NARAGHI (S):

Herr talman! AB Dagens Nyheter har i en anmälan fört fram klagomål till Riksdagens ombudsmän, JO, mot Statsrådsberedningen och Regeringskansliet. Det hela handlar om hur statsministerns kansli har hanterat en journalistisk begäran om utlämnande av handlingar i granskningen av statsministerns barndomsvän Henrik Landerholm. Han var tidigare säkerhetsrådgivare men har som bekant lämnat den posten.

Det har rört sig om mycket långa väntetider för DN för att få del av handlingar enligt offentlighetsprincipen. JO har begärt att Regeringskansliet och Statsrådsberedningen gör en utredning och yttrar sig över det som förs fram i anmälan. JO:s tillsyn omfattar dock inte regeringen eller enskilda statsråd, så JO är förhindrad att granska statsminister Ulf Kristersson och statssekreterare Johan Stuart. Det ankommer i stället på riksdagen i enlighet med regeringsformen.

Herr talman! Det faller således på riksdagen själv att genomföra den granskning som JO finner omöjlig att göra inom ramen för den tillsyn man beslutat att inleda. Därför ställde jag en interpellation till statsministern i hans egenskap av chef för dels Statsrådsberedningen, dels Regeringskansliet. I interpellationen lyftes frågan om statsministern, Statsrådsberedningen eller Regeringskansliet gjort någon utredning av det som förs fram i anmälan till JO men som alltså faller utanför JO:s tillsynsansvar och berör de delar som det ankommer på oss i riksdagen att granska samt, om en sådan utredning gjorts, vad den kom fram till och vilka åtgärder som vidtagits.

Herr talman! Enligt justitieministerns svar har ingen utredning gjorts av det som faller utanför JO:s tillsyn. Frågan blir då: Vem har fattat det beslutet? Är det statsministern eller statssekreteraren?

Herr talman! I justitieministerns svar framkommer dock att utbildningsinsatser för medarbetare genomförs och stödmaterial tas fram eller ses över för att underlätta handläggningen och att detta gäller för ärenden som faller såväl inom som utanför JO:s tillsynsområde.

Justitieministerns svar var väldigt kortfattat, så jag måste be om förtydliganden om vilka som deltar i dessa utbildningsinsatser och vilka som tar fram och får del av dessa stödmaterial. Har statsministern fått del av dem? Har statssekreteraren fått det? Har deras politiskt rekryterade medarbetare tagit del av utbildningsinsatser och stödmaterial?

Herr talman! Jag uppskattar att justitieministern slår fast att offentlighetsprincipen är en grundbult i den svenska demokratin och den offentliga förvaltningen. Insyn i offentlig verksamhet är ägnad att motverka maktmissbruk. En begäran om att ta del av allmänna handlingar ska därför hanteras skyndsamt. Det är bra att justitieministern säger detta, men det gäller att också leva upp till det.

Jag har själv erfarenhet av gott samarbete med Gunnar Strömmer, och jag uppskattar justitieministern. Det har jag framfört tidigare. Eftersom det nu är justitieministerns ansvar att svara utgår jag från att riksdagen kan få svar om det som det ankommer på oss att granska.

1. Vem fattade beslutet att det som rörde statsministerns och statssekreterarens styrning och ledning av statsministerns kansli – det vill säga Statsrådsberedningen – ska undantas utredning?
2. Vilka har deltagit i utbildningsinsatser och tagit del av det stödmaterial som nämnts?
3. Vilka tar fram dessa utbildningar och detta stödmaterial?
4. Har statsministern och hans stab tagit del av detta?

*Svar på
interpellationer*

Herr talman! Jag hoppas att vårt utbyte här i dag kan vara konkret och konstruktivt så att vi i riksdagen kan fullfölja vår uppgift att granska regeringen i enlighet med regeringsformen.

Jag hoppas att vi kan undvika de krumbukter som statsministern och hans stab tidigare har visat prov på gentemot både Dagens Nyheter och oss i riksdagen, och jag hoppas att vi kan ha den typ av konstruktivt utbyte som justitieministern och jag har kunnat ha tidigare.

Då dessa frågor faller utanför JO:s granskning och det ankommer på oss riksdagsledamöter att granska dem ber jag justitieministern att svara på de enkla, konkreta fyra frågor jag nu har ställt.

Anf. 17 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Laila Naraghi, för möjligheten att diskutera dessa viktiga frågor i dag!

När det gäller det som omfattas av JO:s granskning, alltså den hantering som skett i Statsrådsberedningen minus det som rör statsministern och hans statssekreterare, är den övergripande slutsatsen i yttrandet att det borde ha besvarats snabbare, och man pekar på flera omständigheter som försvårade en skyndsam hantering.

Det var komplicerade sekretessprövningar, hög arbetsbelastning och mellanliggande helger – det var runt en julhelg. I grund och botten var det samma orsaker till att utlämnanden gällande statsministern och statssekreteraren drog ut på tiden. Det är hela bakgrunden.

Samma hantering och samma omständigheter är förklaringen till att inte heller förfrågningar om handlingar hanterades tillräckligt skyndsamt. Det finns rimliga förklaringar, men det finns också en erkänsla av att det självfallet är angeläget att det sker skyndsamt.

Även om det finns rätt rimliga förklaringar, såsom omfattande sekretessprövningar, hög arbetsbelastning och mellanliggande helger, borde det ändå ha besvarats snabbare. I ljuset av detta kan man konstatera att det inte finns något mer att utreda där, om jag får uttrycka mig så. I grund och botten är det samma omständigheter.

Vad gäller frågorna om de andra sakerna, alltså de punkter som lyftes upp rörande vilka som tog del av informations- och stödmaterial och vem som tog fram det, är det såvitt jag känner till förvaltningsavdelningen i Statsrådsberedningen som tar fram det. Det är klart att alla där som berörs av utlämnanden tar del av det underlaget. Jag är säker på att vi i övriga delar av Regeringskansliet också kommer att kunna ta del av stödmaterial, eftersom det ligger i allas intresse att kunna möta den typen av förfrågningar på ett skyndsamt sätt.

Anf. 18 LAILA NARAGHI (S):

Herr talman! Tack, justitieministern, för de delvisa svaren! Jag noterar att jag inte helt fick svar på frågorna, så jag kommer att upprepa dem här.

Det är besvärande att frågorna inte besvaras helt. Det är dock kanske inte förvånande, för detta har hittills inte varit justitieministerns ansvar. Justitieministern är som bekant chef för Justitiedepartementet. Han är inte chef för Statsrådsberedningen eller statsministerns kansli. Han jobbar inte ens där, herr talman, och har hittills inte varit inblandad i den nationella säkerhetsskandalen, som har många bottnar och parametrar.

Eftersom det är justitieministern som statsministern nu har kallat att svara på frågor här är det här jag måste följa upp frågorna. Det är så ordningen är.

Herr talman! Jag förstår att justitieministern inte ansvarar för beredningsrutinerna på statsministerns kansli eller förvaltningsavdelningen. Jag har själv arbetat på Regeringskansliet, så jag har en relativt god bild av organisationskartan och ansvarsfördelningen. Men nu är det som sagt justitieministern som är här.

Jag vill ha detta sagt: Det här framstår som ännu en av KristerSSons skenmanövrar för att undvika ansvar och granskning i dessa frågor, som i så många andra, och som att någon partistrateg har bestämt att den mer populäre Gunnar Strömmer får hantera detta. Det blir därmed justitieministern som får hantera statsministerns byk.

Herr talman! KristerSSons hantering är besvärande, minst sagt. AB och Dagens Nyheter har i en anmälan till JO fört fram omfattande klagomål mot Statsrådsberedningen och Regeringskansliet.

Det är ett faktum är att statsministerns kansli kraftigt har fördröjt utlämnandet av handlingar till Dagens Nyheter, och detta framstår som medvetet och systematiskt.

Herr talman! Dagens Nyheter har uppgett att deras förfrågningar om ärendena fördröjdes. Det är alltså ärenden som handlar om statsministerns bästa kompis – barndomsvännen och den före detta säkerhetsrådgivaren Henrik Landerholm.

För att citera Dagens Nyheter's chefredaktör Peter Wolodarski: "Allt fördröjdes. Det kunde ta veckor att få ta del av allmänna handlingar, som tidningen med stöd i offentlighetsprincipen begärde ut. Förhållningen var så anmärkningsvärd att det framstod som att granskningen rent av motarbetades. För att testa denna hypotes skickade DN en ny, liknande begäran – men under det fiktiva namnet Simon. Inget sades om Dagens Nyheter. Den här gången kom dokumenten inom två dagar. Och de levererades digitalt. För DN:s journalister tog motsvarande begäran mellan 30 och 46 dagar. Materialet skrevs sedan ut på papper, inte som brukligt digitalt, och behövde hämtas under begränsade öppettider."

Peter Wolodarski konstaterar att regeringen kastat grus i DN:s granskningsmaskineri när det gäller Henrik Landerholm. Detta, herr talman, är besvärande, minst sagt – jag ska inte ta till överord. Statsrådsberedningen har uppenbart och medvetet haft helt olika rutiner för utlämnande av handlingar till DN respektive den fiktiva personen Simon. Det framstår som uppenbart att statsministern och hans medarbetare har avsett att sabotera DN:s granskning av statsministerns bästa kompis Henrik Landerholm.

Jag upprepar de frågor som vi söker svar på och som det alltså ankommer på riksdagen att granska, eftersom de faller utanför JO:s tillsyn:

- Vem fattade beslutet att det som rörde statsministerns och statssekreterarens styrning och ledning av statsministerns kansli – det vill säga Statsrådsberedningen – skulle undantas från utredning?
- Vilka har deltagit i de utbildningsinsatser och tagit del av det stödmaterial som tagits fram för att förbättra rutinerna? Där uppfattar jag att jag delvis fick svar. Jag uppfattar även att jag fick svar på den tredje frågan om vilka som tar fram dessa utbildningar och stödmaterial, så den frågan kan utgå.
- Har statsministern, hans statssekreterare och hans närmaste stab också tagit del av detta? Där fick jag inget tydligt svar.

(Applåder)

Anf. 19 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Den enkla förklaringen till att statsministerns statssekreterare inte ens är en del av helheten och inte ingår i yttrandet till JO är som sagt att JO:s granskning inte träffar dem. Det är svaret på varför de inte ingår i yttrandet, men det betyder naturligtvis inte att man internt inte har sett på helheten.

Jag upprepar gärna de omständigheter som förs fram i yttrandet till JO, det vill säga att det totalt sett i hanteringen av de här frågorna förstås var angeläget att möta förfrågningar från omvärlden men att det var en komplicerad sekretessprövning, en hög arbetsbelastning och mellanliggande helger.

Det kan säkert variera beroende på förfrågningar exakt vilka omständigheter som träffar vilka handlingar och så vidare, men i grund och botten är detta omständigheterna även vad gäller hanteringen av statsministerns och statssekreterarens handlingar.

När det gäller den del som rör Regeringskansliet i övrigt och som granskats av JO tycker jag att det är viktigt att understryka att det vidgås att det, trots dessa omständigheter, borde ha hanterats mer skyndsamt. Detta gäller förstås även statsministern och hans statssekreterare.

Jag håller med om att det är legitimt att riksdagen för den här diskussionen. Vi för den här i dag, och jag har också förstått att statsministern har anmälts till konstitutionsutskottet, där jag föreställer mig att dessa frågor också kommer att diskuteras. Detta tycker jag naturligtvis är helt legitimt.

Vad gäller precisionen i mina svar när det gäller stödmaterial och annat tycker jag ändå att jag var precis. Det är klart att om man tar fram ett sådant här informations- och stödmaterial i Regeringskansliet kommer alla att ta del av det, oavsett om man är en del av tjänstemannaorganisationen eller om man är en del av en politisk stab eller annat. Det tycker jag är väldigt klokt därför att vi alla i våra olika roller ska bidra till att så skyndsamt som möjligt möta omvärldens berättigade förväntningar på öppenhet och transparens och lämna ut handlingar i de fall det är rätt och riktigt.

Prot. 2025/26:41
28 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 20 LAILA NARAGHI (S):

Herr talman! Jag noterar att justitieministern säger att det som framförs i utredningen som har tillsänts JO också gäller statsministern och hans statssekreterare. Jag noterar detta, men jag får väl läsa protokollet ordentligt så att jag uppfattar det korrekt. Justitieministern får annars gärna förtydliga.

Jag är väl medveten om att det här faller utanför det svar som Regeringskansliet har sänt till JO eftersom JO inte granskar statsministern eller statssekreterare. Det var det jag inledde med att säga. Det står i interpellationen. Det är därför vi från riksdagens sida vill veta vilken utredning som har gjorts på Regeringskansliet för att komma till rätta med det som faller utanför JO:s tillsynsområde, det vill säga statsministern, hans statssekreterare och den politiska staben. Jag är väl medveten om detta. Det framgår. Men det är bra om det är så att justitieministern tillstår att den självkritik som Regeringskansliet uttrycker och berättar om för JO också gäller statsministern och hans statssekreterare. Det här ska vi titta vidare på. Jag tror att det är så – jag ska titta noggrant på protokollet och studera det justitieministern säger här – att vi helt enkelt får återkomma med frågor till statsministern om detta.

Vad gäller att detta också bereds i konstitutionsutskottet stämmer det. Men en bred allmänhet kan ha tagit del av det faktum att möjligheten att granska det här blockeras av justitieministerns eget parti. Frågorna om säkerhetsskandalen kring Henrik Landerholm har skjutits på framtiden även om det finns frågor som är möjliga att granska. Det är därför vi nu tar till det här greppet med interpellationer.

Vi får helt enkelt återkomma till det här. Jag håller tummarna för att justitieministern inte ännu en gång lånar sig till den här typen av tillställning, för det är statsministern som borde stå här och svara på frågor om sitt kansli, som han leder. Det är statsministerns ansvar, och svenska befolkningen förtjänar svar.

(Applåder)

Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Laila Naraghi, för möjligheten att diskutera viktiga frågor här i dag!

Jag upprepar gärna att det är väldigt angeläget att upprätthålla transparensen och öppenheten och att på ett skyndsamt sätt möta mediernas och andras berättigade förväntningar på en så skyndsamt hantering det bara går av förfrågningar när det gäller att handlingar av olika slag ska lämnas ut.

Jag upprepar gärna också att även om statsministern och hans statssekreterare faller utanför JO:s granskning och därmed inte träffas av yttrandet som har lämnats in i ärendet ser jag att de omständigheter som nämns där – det vill säga arbetsbelastningen, de mellanliggande helgerna och den komplicerade sekretessprövningen i vissa fall – är det som i grund och botten har orsakat fördröjningarna också när det gäller utlämnandet av de handlingar som avser statsministern och statssekreterare. Men jag understryker igen insikten att trots de omständigheterna, som i och för sig är rimliga, borde hanteringen ha skett ännu mer skyndsamt. Det vidgår förvaltningsavdelningen i sitt yttrande vad gäller den hanteringen, och det är lätt att vidgå även när det gäller statsministern och hans statssekreterare.

Vi välkomnar naturligtvis också en diskussion om detta. Jag står här i dag. Det kommer såvitt jag förstår att ske en granskning av det hela även i konstitutionsutskottet. Det tycker jag är rimligt och rätt, givet att frågorna är principiellt och praktiskt betydelsefulla. Jag är säker på att både Laila Naraghi och andra får fler tillfällen att komma tillbaka till de här viktiga frågorna framöver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2025/26:41
28 november

*Svar på
interpellationer*

§ 8 Svar på interpellation 2025/26:145 om utbildning för poliser om relationsvåld

Anf. 22 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Sara Gille har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att utbildning om våld i nära relationer blir en obligatorisk och självklar del av polisutbildningen och av fortbildningen för redan yrkesverksamma poliser. Hon har också frågat mig om jag avser att ta initiativ till nationella krav på kompetenshöjande insatser för hela poliskåren i syfte att höja rättssäkerheten för brottsoffer samt hur jag avser att säkerställa att polisens arbete mot våld i nära relationer får tillräckliga resurser och prioritet så att fler liv kan räddas.

Jag vill börja med att tacka Sara Gille både för frågan och för engagemanget i frågan, ett engagemang som jag och regeringen till fullo delar. Mäns våld mot kvinnor är ett av vårt samhälles största pågående misslyckanden. Det måste bekämpas på bred front och med full kraft.

Utbildningen om våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor är redan obligatorisk inom ramen för polisutbildningen. På samma sätt är det obligatoriskt för samtliga civilanställda utredare samt medarbetare vid Polismyndigheten som har utredningsåtgärder i sin tjänst att genomgå en grundutbildning i början av sin anställning. Myndighetens grundutbildning innefattar en del om särskilt utsatta brottsoffer, som i sin tur inkluderar våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor.

Efter avslutad grundutbildning vid Polismyndigheten finns det fördjupande kurser om särskilt utsatta brottsoffer inom ramen för fortbildningen. Myndigheten har även tagit fram metodstöd med tillhörande checklistor som används vid utredningar av våld i nära relationer, brott mot barn och sexualbrott mot vuxna. Däremot finns det inga nationella krav på kompetenshöjande insatser.

Regeringen är tydlig i sin styrning av Polismyndigheten. Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer ska bekämpas med full kraft. Bland annat därför beslutade regeringen i juni 2024 att ge Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Kriminalvården och Socialstyrelsen i uppdrag att stärka den operativa samverkan för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive ärenden där barn är involverade. I juni i år redovisade Polismyndigheten ett uppdrag som syftar till att stärka kompetensen hos polisanställda att bemöta personer med psykisk ohälsa i ärenden om våld i nära relationer. Det är ett gediget arbete som gjorts för att utveckla det redan befintliga kursutbudet med tillhörande utbildningsmaterial.

Regeringen har även gett Jämställdhetsmyndigheten och Uppsala universitet, mer konkret Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet, i uppdrag att ta fram ett webbstöd om våldets orsaker, omfattning och konsekvenser med särskilt fokus på rättsväsendet. Webbstödet lanserades i september i år och har en sektion särskilt riktad till poliser. Därtill har Brottsoffermyndigheten på uppdrag av regeringen tagit fram en webb-utbildning riktad till rättsväsendets aktörer som omfattar kunskap om barnets rättigheter enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, alltså barnkonventionen, och barns våldsutsatthet, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck.

Polismyndigheten har även ett återrapporteringskrav i årets regleringsbrev att redovisa det utvecklingsarbete som bedrivs i syfte att förbättra förmågan att utreda och förebygga mäns våld mot kvinnor, brott mot barn samt hedersrelaterat våld och förtryck. Myndigheten ska också redovisa hur lagföringen av dödligt våld och mäns våld mot kvinnor har utvecklats för att vi bättre ska kunna mäta polisens resultat över tid.

Regeringen kommer även fortsättningsvis att arbeta mot mäns våld mot kvinnor på bred front och med full kraft. I detta är styrningen av Polismyndigheten ett viktigt verktyg. Det handlar om att bekämpa grova brott men också om att upprätthålla trygghet, frihet, integritet och jämställdhet.

Anf. 23 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret.

Det är jättebra att vi har den här grundutbildningen om våld i nära relationer och att den, som ministern nämner, ingår i den obligatoriska grundutbildningen för poliser och civilanställda utredare. Men det är inte tillräckligt. Det är inte det Noa har flaggat för och varnat för. Deras kritik handlar inte om grundutbildningen. Den handlar om den fördjupade, specialiserade kompetens som krävs för att hantera dessa ärenden på ett rättssäkert sätt och om att alldeles för få poliser får just den utbildningen.

Grundutbildningen är just en grund – en bas. När poliser möter en kvinna som levat åratals i normaliserat våld, när barn berättar fragmentariskt om övergrepp och när gärningsmannen är manipulativ och välorganiserad räcker dock inte en grundläggande modul i utbildningen. Då krävs den avancerade kompetens som Noa efterfrågar.

När det gäller detta är siffrorna tyvärr mycket tydliga. Förra året hade cirka 300 poliser gått den fördjupade utbildningen om relationsvåld och brottsoffer. Det är alltså 300 poliser i en organisation med över 23 000 poliser. Det är skillnaden – gapet – som är det akuta problemet.

Grundutbildningen kan inte lära ut allt. Det är inte möjligt. Den kan inte ge hela den verktygslåda som krävs för att känna igen det eskalerade våldet, göra dessa riskbedömningar, möta offren på rätt sätt samt säkra bevis på rätt sätt och leda utredningar som faktiskt håller i en domstol. Det är just därför det fortfarande finns varningssignaler som missas, hotbilder som underskattas och bedömningar som inte fångar våldets dynamik. Kvinnor dör fortfarande – trots tidigare kontakt med polis och andra myndigheter. Det, herr talman, är verkligheten som visar att den obligatoriska grundutbildningen inte räcker.

Brå har återkommande visat samma sak: Våldet är ofta upprepat. Många gärningsmän är kända hos polisen sedan tidigare, och många kvinnor har redan sökt hjälp gång på gång. Många av mordena hade föregåtts av kontakter där polisen saknade förutsättningar att göra rätt bedömning.

Varje år dödas 13–20 kvinnor av en man de har levt eller lever med. Ett antal av dessa ärenden hade kunnat se helt annorlunda ut om fler poliser hade haft den fördjupade kompetens som Noa efterfrågar. Det är därför Noa säger ifrån, och det är därför frågan måste lyftas. Det är också därför den här interpellationen ställs.

Min fråga är inte om grundutbildningen existerar. Det är inte den jag efterfrågar, herr talman, för det vet vi att den gör. Min fråga är: Hur säkerställer regeringen att den fördjupade och specialiserade utbildning som Noa efterlyser når fler än bara 300 poliser så att de som står i frontlinjen har den avancerade kompetens som krävs för att faktiskt kunna rädda liv?

Anf. 24 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Sara Gille, för möjligheten att få diskutera den här angelägna frågan!

Nu är det ju så att Noa inte bara efterfrågar detta, utan Noa äger också åtgärderna. Det är inte så att justitieministern eller Regeringskansliet behöver gripa in för att Noa ska kunna agera på sin egen analys och sin egen slutsats.

Om det är så att polisen internt gör bedömningen att den här fördjupade och specialiserade utbildningen när det gäller de här frågorna inte har kommit tillräckligt många yrkesverksamma poliser och civilanställda till del äger Noa – som ju är den nationella operativa avdelningen inom polisen – och Polismyndigheten alla möjligheter att ändra på detta. Det kräver så att säga inget specifikt ingripande från regeringens sida.

När det gäller den generella ambition som kommit till uttryck både i Noas egna analyser och i Sara Gilles fråga – det vill säga att vi måste säkerställa att det inom Polismyndigheten finns en tillräcklig höjd, ett tillräckligt djup och tillräckligt många utredare och andra som arbetar med de här frågorna – vidgår jag gärna att vi har ett allmänt ansvar för att ligga på, trycka på och följa upp detta. Det gör vi också.

Jag redogjorde ganska utförligt för hur vi gör det, nämligen genom särskilda regeringsuppdrag som pågår och genom det som finns i våra regleringsbrev, där det finns en mycket omfattande uppföljning av de här frågorna.

Sammantaget framstår det för mig som att Sara Gille, Gunnar Strömmér, Nationella operativa avdelningen och rikspolischefen i grund och botten är överens om analysen av problematiken. Från regeringens sida följer vi och styr upp detta, och alldeles konkret är det så att det bara är för Nationella operativa avdelningen att sätta spaden i backen om de vill öka volymen i det här arbetet, för det är de som äger verktygen för att åstadkomma det. Detta kommer jag att uppmuntra och stötta på alla sätt och vis.

Anf. 25 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Ministern beskriver i svaret att grundutbildningen om våld i nära relationer är obligatorisk. Det är bra och jätteviktigt. Men det ministern själv också konstaterar är att det inte finns några nationella krav på den fördjupade kompetensutveckling som är avgörande för en likvärdig

och rättssäker hantering. Det är precis där problemet ligger. Grundläggande utbildning ger som jag nämnde tidigare en bas, men det är de svåra, komplexa och farliga fallen som kräver betydligt mer än en bas.

Det är här skillnaderna blir tydliga mellan olika regioner. När avancerad utbildning inte är obligatorisk blir den nämligen en kostnads- och prioriteringsfråga. Det betyder att vissa regioner satsar och att andra inte gör det. Vissa har specialistkompetens, och andra saknar den. Detta innebär att rättssäkerheten varierar väldigt mycket beroende på var kvinnan bor – vad hennes postnummer är.

Det är en ordning som vi aldrig hade accepterat i andra delar av rättskedjan. Ingen skulle till exempel acceptera att våldtäktsutredningar höll olika nivå beroende på region eller att narkotikaärenden höll olika kvalitet beroende på geografiskt läge. Men när det gäller våld i nära relationer släpper vi igenom just detta.

Brå visar att våld i nära relationer ofta är upprepat, att det föregås av riskbedömningar som gång på gång missats och att de kvinnor som dödas i flera fall hade haft tidigare kontakter med polisen.

Jag har själv mött kvinnor som berättat att deras anmälningar inte togs på allvar första gången, att hotbilden inte bedömdes rätt, att bevisning inte säkrades och att polisen kom först när det redan var för sent. Jag har själv upplevt detta, alltså att man kallat på polis och sedan inte får den hjälp och det stöd man behöver för att ta sig därifrån. I stället lämnas man gång på gång kvar, och då blir det värre eftersom man faktiskt var den som larmade polisen. Detta leder i sin tur till att man inte vågar larma. Det blir bara värre. Det är inte lönt. Ingen ser, ingen hör och ingen bryr sig.

Brå har i flera år pekat på skillnader i kvalitet, skillnader i riskbedömningar, skillnader i uppföljning och skillnader i lagföringsgrad. Vi vet samtidigt att mäns våld mot kvinnor är ett av våra mest återkommande och dödligaste brottsområden. Statistiken när det gäller det här är tragisk.

I genomsnitt dödas 13–20 kvinnor varje år av en man de har levt med eller lever med. I flera av de senaste fallen har det funnits tidigare varningssignaler. Det har funnits kontakter där fördjupad kompetens hade kunnat göra skillnad.

Det är därför nationella krav behövs: för att säkerställa att varje utsatt kvinna och varje utsatt barn får samma chans, oavsett vilket postnummer de har. Det handlar om att kunna fatta beslut i stunden som avgör en kvinnas och ett barns chanser att överleva. Det är därför den här interpellation ställs.

Varför ska kompetensen fortsatt vara beroende av regionernas egna prioriteringar? Varför blir det inte ett nationellt krav på fördjupad kompetens?

Anf. 26 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag instämmer i Sara Gilles problembeskrivning. Att kvinnor mördas inom ramen för sina relationer eller av ett ex är ett av vårt samhälles pågående, latent och största misslyckanden – det vet vi. Jag tycker att det är utmärkt att vi kan ha den här diskussionen och att vi kan ha den på ett rätt kvalificerat underlag. Det underlag som vi nu refererar till i den här diskussionen och som Sara Gilles interpellation grundar sig på är ett utvärderingsarbete som har gjorts inom polisen och som har ini-

tierats av polisen i syfte att ställa sig frågan: Vad mer kan vi göra för att undvika att 10–15 kvinnor varje år mördas på det här sättet?

Brottsuppläckningarna i fallen är 100 procent, så det är inte problemet. Problemet är att trakasserier, våldet och hoten går så långt att det får den ultimata konsekvensen att en kvinna mördas.

Polisen har gjort ett internt granskningsarbete som har visat på ett antal brister i de enskilda ärenden man har utgått från, och därefter har man analyserat vad man kunde ha gjort annorlunda för att i ett tidigare skede kunna gripa in på ett mer kraftfullt sätt. En del av det är kompetenshöjande åtgärder.

En självklar slutsats av underlaget är att det inte ska vara postnummerberoende vilket slags stöd och vilken kompetens en våldsutsatt möter.

Polisen har alltså tagit fram detta underlag och äger också att fatta beslut om slutsatser och implementering. Men det faktum att bara drygt 300 personer har genomgått den fördjupande, kompetenshöjande utbildningen säger polisen själv är problematiskt, och jag är säker på att man kommer att dra mycket konkreta slutsatser av det, inte minst vad gäller likvärdigheten sett över landet.

Eftersom Sara Gille vidgar frågan vill jag också säga att det är utmärkt att polisen gör denna revision av sin egen del i problematiken men att också andra aktörer i samhället måste göra detsamma. Det gäller till exempel informationsdelning. Polisen har tittat på detta där den själv har varit delaktig. Men information om vad som pågår inom hemmets fyra väggar kan också finnas hos socialtjänsten och hälso- och sjukvården, och ett problem är att den ofta stannar där. Polisen erfar att de i alltför många fall kommer in för sent eftersom andra aktörer i samhället inte har klivit fram och proaktivt delat information för att förhindra att trakasserier, hot och våld eskalerar.

En uppmaning från min sida är alltså att andra berörda aktörer gör en kritisk genomlysning av sin del av ansvaret likt den polisen har initierat, genomfört och drar slutsatser av. Detta borde ske inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och säkerligen även på andra håll. Först då kan vi få en preventiv systemkraft som kan förhindra att denna typ av djupt allvarliga problem och stor utsatthet leder till den ultimata och mycket mörka utgången av 10, 12, 15 kvinnomord av denna karaktär varje år.

Anf. 27 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Det hjälper inte att antalet poliser ökar om kompetensen inte följer med. Det hjälper inte med regleringsbrev om regionerna inte lyckas omvandla dem till verkliga resultat i frontlinjen.

Vi vet att polisens utredningar av relationsvåld fortfarande har stora brister. Under fjolåret lades mer än 60 procent av anmälningarna om miss-handel i nära relation ned utan åtal.

I flera av de kvinnomord som inträffat de senaste två åren fanns tidigare anmälningar, larm och kontakter med myndigheter, men hanteringen var inte tillräckligt kraftfull.

När jag själv kallade på polis när det var väldigt våldsamt med mitt ex utfrågades jag med mitt ex intill, vilket gjorde att jag inte kunde prata fritt. Polisen vet alltså inte hur de ska handha dessa fall.

Detta visar att problemet inte enkom är brist på utbildning. Det handlar också om resurser och om prioritering i vardagen. Det är svårt att göra

riskbedömningar och bygga säkra förundersökningar när utredare sitter med ohållbart många ärenden. Det är svårt att agera skarpt när förutsättningarna inte matchar regeringens ambitioner.

Regeringen säger att detta ska prioriteras, och då måste det också märkas i praktiken. Det ska märkas i fler specialiserade utredare, bättre bemannade jourer och fler poliser som kan ställa de komplexa frågorna. När kommer detta att ske? Hur säkerställer regeringen att de styrsignaler som anges i regleringsbrev inte stannar i skrivbordslådan utan omvandlas till konkret kapacitet som räddar liv?

Anf. 28 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Låt mig åter konstatera att varje kvinnomord av denna karaktär är ett stort misslyckande för samhället. Att vi årligen har en latent nivå på 10, 12, 15, ibland fler kvinnomord av detta slag i Sverige över tid är ett pågående och mörkt samhällsmisslyckande. Det är en realitet att om vi ska kunna komma åt detta problem kan vi inte fortsätta som vi har gjort hittills eftersom det då kommer att gå som det har gått hittills, utan en förutsättning är att flera olika aktörer som kan påverka detta ställer om och jobbar på ett annat sätt.

Regeringen har varit väldigt tydlig i sin styrning till polisen. All den mobilisering som sker i relation till den organiserade brottsligheten får på intet sätt innebära att man tappar utvecklingskraft i andra väsentliga delar av verksamheten. Det gäller både de så kallade mängdbrotten, alltså den vardagsnära brottsligheten, och den typ av brottslighet vi nu talar om, alltså mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Polisens granskning, som jag refererar till, är ett resultat av såväl denna styrning som polisens egen insikt om att man måste flytta fram positionerna på ett annat sätt än tidigare. I denna granskning, där man har tittat på enskilda ärenden och frågat sig vad man hade kunnat göra annorlunda för att förhindra den ultimata utgången, det vill säga mord, pekar man bland annat på kompetens och erfarenhet när det gäller utredningar. Detta kommer givetvis att följas upp med konkreta förändringar.

Låt mig åter understryka vikten av att också andra aktörer gör motsvarande genomlysningar, för det är genom ett samspel mellan polis, socialtjänst och hälso- och sjukvård som det går att få en verkligt preventiv kraft så att vi en gång för alla kan förhindra att dessa mord äger rum.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2025/26:149 om Regeringskansliets hantering av uppgifter till rättsväsendet

Anf. 29 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Laila Naraghi har frågat statsministern varför han inte har verkat för att Statsrådsberedningen och Regeringskansliet lämnar korrekta uppgifter till Säkerhetspolisen, om några åtgärder har vidtagits för att förändra rutinerna med anledning av detta och om inga åtgärder har vidtagits, varför inte.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Först är det viktigt att understryka att rättsprocesser bedrivs självständigt av rättsvårdande myndigheter, och det betyder att jag inte närmare kan kommentera en pågående rättegång. Men på ett mer generellt plan kan man konstatera att det under en förundersökning inte är ovanligt att utredningsläget förändras i takt med att nya uppgifter kommer fram.

När det gäller Regeringskansliet och dess anställda gäller givetvis samma skyldigheter som för alla andra att lämna uppgifter till rättsvårdande myndigheter inom ramen för en förundersökning. Det saknas därför anledning att överväga några särskilda rutiner utöver det som redan följer av lag och gällande regelverk.

Jag vill avslutningsvis framhålla att regeringen har fullt förtroende för att Regeringskansliet agerar i enlighet med dessa skyldigheter.

Anf. 30 LAILA NARAGHI (S):

Herr talman! Riksenheten för säkerhetsmål och chefsåklagare Per Lindqvist har utrett brottsmisstankarna mot en före detta säkerhetsrådgivare vid Statsrådsberedningen, Regeringskansliet. Det handlar alltså om statsminister Ulf Kristerssons bästa kompis Henrik Landerholm.

Säkerhetspolisen slår i sin förundersökning fast att Regeringskansliet har lämnat en ”oriktig redogörelse” för händelseförloppet.

Ett av felen har berört tidslinjen och hanteringen av information som har tillsänts Regeringskansliet. När Regeringskansliet hade att lämna ut mejl till Säkerhetspolisen om detta, då Säkerhetspolisen hade att samla in bevisning, exkluderades detta mejl. Regeringskansliet avstår sålunda från att lämna ut bevisning till rättsvårdande myndighet.

Vad gäller frågan om att Regeringskansliet har undanhållit bevis för Säkerhetspolisen har chefsåklagaren sagt: ”Det ligger utanför ramen för den brottsutredning som vi bedriver, och jag har därför inga synpunkter på detta.”

Herr talman! Det åligger inte Riksenheten för säkerhetsmål att väcka åtal mot eller utöva tillsyn av regeringen och enskilda statsråd. Det ansvaret åligger riksdagen, då tillsynen av regeringen och enskilda statsråd ankommer på riksdagen, i enlighet med regeringsformen. Det kallas granskning. Det faller alltså på riksdagen själv att genomföra de delar av granskningen som faller utanför rättsväsendets rättskipning.

Med anledning av detta har en interpellation ställts till statsminister Ulf Kristersson som handlar om varför statsministern inte har verkat för att Statsrådsberedningen och Regeringskansliet inte lämnar oriktiga redogörelser till Säkerhetspolisen.

Jag tycker själv att frågan i interpellationen är onödigt krånglig. Men formuleringen har sin grund i de krav kammarkansliet ställer på oss ledamöter för att vi ska tillåtas ställa våra frågor till regeringen.

Herr talman! Just denna fråga, kan jag meddela, var föremål för en längre diskussion med kammarkansliet, men till slut tilläts jag ändå att ställa frågan till statsministern. Det är bra, eftersom möjligheten att ställa interpellation är grundlagsskyddad då det faller på riksdagen att granska regeringen.

För transparensens skull för den som följer debatten – det vet jag att det är många som gör – och som inte är helt bevandrad i riksdagens voka-

bulär ska sägas att kammarkansliet här i riksdagen sorterar under riksdagens talman Andreas Norlén.

Herr talman! Jag tycker själv att frågan är onödigt krångligt formulerad. I grunden handlar det om varför statsministern har låtit detta ske. Med orden i Säkerhetspolisens egen förundersökning har Regeringskansliet lämnat en oriktig redogörelse för händelseförloppet. Statsministern är chefen och har således ett ansvar.

Herr talman! Jag noterar att justitieministern inte lämnar något svar på denna fråga. Jag noterar dock att han säger att han inte kan kommentera en pågående rättsprocess. Det har jag heller inte begärt.

Frågan om varför statsministerns kansli har lämnat en oriktig redogörelse till Säkerhetspolisen – det är Säpos egna ord om det inträffade – är inte föremål för någon rättsprocess. Det är inte heller, vad jag förstår, något som är en del av den pågående rättsprocessen.

Det åligger inte Riksenheten för säkerhetsmål att väcka åtal mot eller utöva tillsyn av regeringen och enskilda statsråd. Det ansvaret åligger riksdagen, då tillsynen av regeringen och granskningen av regeringen och enskilda statsråd ankommer på oss i riksdagen.

Herr talman! Med detta klargörande ber jag justitieministern att svara på frågan i interpellationen som han har sänts att besvara här i dag. Varför har statsministern inte verkat för att Statsrådsberedningen och Regeringskansliet inte lämnar oriktiga redogörelser till Säkerhetspolisen?

Eller enklare formulerat: Varför har statsministern låtit det ske? Varför har statsministerns kansli inte bistått Säkerhetspolisen med det myndigheten efterfrågat?

Varför har statsministerns kansli lämnat en oriktig redogörelse till rättsvårdande myndighet? Det är väldigt många som vill ha svar på det. Det är helt orimligt att Sveriges statsminister har den typen av ledarskap för sitt kansli och sina medarbetare.

Anf. 31 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Laila Naraghi ställer många frågor som hon själv besvarar, om jag uttrycker mig på det sättet. Hon besvarar dem ganska insinuant och utan någon närmare grund för slutsatserna.

Det är en självklar utgångspunkt för alla inblandade parter att man ska lämna korrekta uppgifter till rättsväsendet. Det behöver uppenbarligen sägas, men det är klart att det är en självklarhet.

Vad gäller det faktum att man inte kan gå in närmare på de frågorna tycker jag inte alls att det är konstigt. Vad som ingår och inte ingår i förundersökningen, och vilka omständigheter och uppgifter som ingår i den, har varken jag eller Laila Naraghi någon insyn i.

Det är tur det, eftersom vi har ett självständigt rättsväsen. Det finns förundersökningar som hanteras av rättsvårdande myndigheter och inte av vare sig statsråd eller riksdagsledamöter.

Det enda vi vet är att det har väckts ett åtal. Vi har en dom i tingsrätten, där Henrik Landerholm friades. Det har överklagats, och det är en pågående rättsprocess. Med det får jag och, tror jag, även Laila Naraghi låta oss nöja för dagen.

Alldeles oavsett vad kammarkansliet kräver av riksdagsledamöter när det gäller hur de ska formulera sina frågor vill jag själv understryka att jag tycker att det är bra att frågorna diskuteras både här i kammaren och säker-

Anf. 32 LAILA NARAGHI (S):

Herr talman! För tydlighetens skull: Vi diskuterar inte Henrik Landerholm här. Jag återgav att det var vad det handlar om och vad de uppgifter som vi diskuterar rör, för att sätta in det i sitt sammanhang så att man kanske skulle kunna förstå kontexten.

Det vi diskuterar här i dag – det interpellationen handlar om – är rutinerna på statsministerns kansli. Det gäller varför statsministerns kansli och medarbetare har lämnat en oriktig redogörelse till Säkerhetspolisen.

Rättsvårdande myndigheter har själva sagt att detta inte ingår i brottsutredningen. Mycket riktigt är det så, för tillsynen och granskningen av statsministern faller på oss i riksdagen. Det är därför som jag som riksdagsledamot har ställt en interpellation, helt i enlighet med grundlagen, till statsministern om hans tjänsteutövning.

Det faller på mig och på oss i riksdagen att göra det. Vi har en ansvarsfördelning i vår riksdagsgrupp för det. Detta är helt utanför den rättsprocess som pågår. Det handlar inte om den rättegången eller någon rättsprocess som pågår. Det handlar om Sveriges statsministers tjänsteutövning. Det faller på oss, enligt regeringsformen, enligt grundlagen, att hantera det. Det är alltså riksdagens uppgift.

Herr talman! Interpellationen innehöll också frågor om statsministern vidtagit några åtgärder för att förändra rutinerna på Statsrådsberedningen och Regeringskansliet med anledning av det inträffade och i så fall vilka. På detta svarade justitieministern att det inte har skett.

Förklaringen till detta är, enligt justitieministerns svar, att Regeringskansliet och dess anställda har samma skyldigheter som andra att lämna uppgifter till rättsvårdande myndigheter inom ramen för en förundersökning och att det därför saknas anledning att överväga några särskilda rutiner utöver det som redan följer av lag och gällande regelverk.

Herr talman! Nu är det så att Säkerhetspolisen själv har sagt att Regeringskansliet har lämnat en oriktig redogörelse till Säkerhetspolisen. Regeringskansliet har alltså, enligt Säkerhetspolisen, inte följt lagen och gällande regelverk. Statsministerns kansli har inte lämnat uppgifterna som skulle ha lämnats. Uppenbarligen föreligger det brister i statsministerns tjänsteutövning och på hans kansli. Detta kan inte bara viftas bort eller bortförklaras.

Herr talman! KristerSSons hantering är besvärande. Jag hoppas att justitieministern inte avser att täcka upp för det. Säkerhetspolisen har konstaterat att Regeringskansliet inte har lämnat riktiga uppgifter. Säkerhetspolisen sorterar under Justitiedepartementet, som justitieministern är chef över.

Jag utgår från att justitieministern står upp för sin egen myndighet. Jag har höga förväntningar på justitieministerns integritet. Säkerhetspolisen har som sagt konstaterat att Regeringskansliet har lämnat en oriktig redogörelse till dem. Så kan vi inte ha det. Statsministerns kansli måste förmås att lämna korrekta uppgifter. Här har justitieministern ett ansvar att axla.

Herr talman! Justitieministern och jag hade just här innan en debatt om en annan interpellation som ställts till statsministern om hanteringen av utlämnandet av handlingar. Där har statsministerns kansli också uppvisat

*Svar på
interpellationer*

omfattande brister, men här har man vidtagit åtgärder för att åtminstone delvis förbättra situationen. Varför görs inte detta också i fråga om statsministerns kanslis bristande hantering av att lämna uppgifter till rättsvårdande myndigheter inom ramen för en förundersökning på samma vis som vi gick igenom i den tidigare debatten?

Herr talman! Jag vill därför ställa frågan: Kommer statsministern att vidta några åtgärder för att förändra rutinerna så att rättsvårdande myndigheter får del av de uppgifter som ska lämnas till dem?

Säkerhetspolisen sorterar som sagt under justitieministern. Jag utgår från att justitieministern står upp för sin egen myndighet och dess möjlighet att få del av korrekta uppgifter.

Anf. 33 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack till Laila Naraghi för möjligheten att diskutera de här frågorna i dag.

Självklart står jag upp för de myndigheter som sorterar under Justitiedepartementet. Jag gör det framför allt genom att värna rättsväsendets oberoende. I det är det väldigt centralt att jag i min roll inte kliver in och har synpunkter på hanteringen av enskilda ärenden och i synnerhet inte när det är pågående rättsprocesser.

Bara för att göra det väldigt tydligt: Nej, det är klart att de frågor vi diskuterar i dag – den granskningsuppgift som faller på riksdagen – inte är en del av brottmålet. Men de omständigheter och de fakta vi talar om är en del av en pågående rättsprocess, och det är det som är skälet till att jag inte går in närmare på dessa frågor.

Vad gäller frågan om skyldigheter att lämna korrekta uppgifter till rättsväsendet kan jag på ett allmänt plan konstatera att den lagstiftning och de övriga föreskrifter som gäller på området gäller lika för alla medborgare, inklusive dem som är verksamma i Regeringskansliet.

Jag vill också understryka att min tilltro till Regeringskansliets vilja att på ett korrekt sätt bidra till rättsväsendets legitima uppgifter är obruten. Sedan kan det säkerligen ändå finnas skäl att överväga om man kan göra saker ännu bättre. Men vi kommer ändå tillbaka till det faktum att de omständigheter vi talar om här är föremål för en pågående rättsprocess, och mot den bakgrunden är det varken lämpligt eller rätt att jag går in närmare på det.

Anf. 34 LAILA NARAGHI (S):

Herr talman! Jag instämmer i vikten, betydelsen och nödvändigheten för vår demokrati av ett oberoende rättsväsen. Här är självklart justitieministern och jag helt överens.

Herr talman! Det borde vara statsministern som stod här i dag. Det borde vara han som svarade för sitt kansli. Men nu är det inte det. Interpellationen lämnades till statsministern för två veckor sedan, och det är konkreta och enkla frågor att besvara. Ändå har statsministern sänt justitieministern hit, en justitieminister som kommer med knapphändiga svar. Och det är kanske inte så konstigt, för hittills har justitieministern inte varit inblandad i denna nationella säkerhetsskandal.

Det är som sagt besvärande att statsministern inte är den som står här i dag. Sveriges riksdag och svensk allmänhet har rätt att förvänta sig en statsminister som sköter sina uppgifter. I det ligger att respektera svensk

lag inklusive offentlighetsprincipen, som vi diskuterade här tidigare i dag, och skyldigheten att lämna uppgifter till rättsvårdande myndigheter. Här har Kristerssons kansli, hans medarbetare och hans ledarskap brustit.

Säpo konstaterar själv att Regeringskansliet har lämnat en oriktig redogörelse. Detta faller på oss i riksdagen att granska. Det är obehagligt att tänka sig att vi har en statsminister som när hans kansli får frågor från Säkerhetspolisen undanhåller uppgifter. Vad ska barn och ungdomar tänka när de ser att landets statsminister och hans kansli beter sig så här?

Herr talman! Jag minns hur jag i början av 2000-talet som SSU:are imponerades av Gunnar Strömmer när han som tidigare MUF-ordförande grundade Centrum för rättvisa, som tog strid mot överheten och staten. Jag var enig med honom i detta, och det kanske har att göra med att jag kommer från Småland, med det historiska arv vi har där.

Jag vet att vi är många svenskar, i hela landet, som förfäras över hur Kristersson har agerat. Jag hoppas verkligen att Gunnar Strömmer inte lånar sig till att försvara detta förvaltningshaveri, för ett haveri på högsta nivå är vad det är. Vi i riksdagen måste tillåtas att granska det. Statsministern borde vara här.

(Applåder)

Anf. 35 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Laila Naraghi, för dagens diskussion!

Det är självklart att riksdagens granskning av den här frågan och av alla andra frågor som rör statsministern och hans maktutövning är fullt legitim. Där finns alla möjliga verktyg att tillgå. Interpellationer är ett sådant verktyg, och jag föreställer mig att konstitutionsutskottets granskning säkerligen kommer att omfatta de här frågorna. Det är klart att det är fullt legitimt.

Det som möjligtvis är lite komplicerande i det skede av processen vi befinner oss i är att de omständigheter vi talar om är föremål för en pågående rättsprocess. Jag menar att det då är ganska rimligt att jag kliver ett steg bakåt och på ett allmänt plan säger att det är klart att det finns en laglig skyldighet som omfattar alla, inklusive alla som är verksamma i ett regeringskansli – och då talar vi inte bara om opolitiska tjänstemän utan förstås också om dem som är politiskt valda, utsedda eller anställda – att medverka på ett fullt öppet och transparent sätt i relation till rättsväsendets utredningar.

Det är också väldigt centralt att alla i dessa roller respekterar pågående rättsprocesser eftersom det handlar om rättsväsendets integritet. Det handlar också om en tillit till att alla väsentliga omständigheter blir belysta på ett bra sätt inom ramen för dessa rättsprocesser.

Om det därutöver finns frågor som mer handlar om ett politiskt ansvarsutkrävande är det helt riktigt att dessa frågor hör hemma här i riksdagen. Det här är en del av det, och det kommer säkerligen att bli fler tillfällen. Om statsministern kallas till konstitutionsutskottet kommer man där att ha alla möjligheter att ställa de frågor man tycker är berättigade i den här och andra närliggande frågor.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2025/26:41
28 november

*Svar på
interpellationer*

§ 10 Svar på interpellation 2025/26:164 om stöd till svenska företag i den gröna omställningen

Anf. 36 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Jytte Guteland har frågat mig hur jag avser att stödja de svenska företagen i den gröna omställningen.

Frågan ställs mot bakgrund av ett uttalande från Svenskt Näringsliv där de varnar för att börja ”svaja på förutsättningarna” i klimatpolitiken och ett uttalande från Teknikföretagen, som inte vill att det ska vara möjligt att använda artikel 6-krediter under Parisavtalet för att uppfylla EU:s mål om 90 procents utsläppsminskning.

Att stärka förutsättningarna för företagens klimatomställning är en viktig del av regeringens klimatpolitik. Vi arbetar både i den nationella politiken och i EU-politiken för att stärka företagens möjligheter till omställning. Nationellt arbetar vi bland annat med att få till effektivare tillståndprocesser och med att säkra tillräckligt med fossilfri el för att täcka framtidens elbehov i takt med en ökad elektrifiering.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) har regeringen lagt fram en rad åtgärder som stöder företagens omställning. Här ingår ett miljardtillskott till Klimatklivet, förlängning av stöd till lätta ellastbilar och permanent skattefrihet för förmån av laddel på arbetsplatser.

En viktig del av klimatpolitiken är att svenska företag erbjuder en rad lösningar och innovationer som kan bidra till klimatomställningen utomlands. I maj skickade jag och bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa ett brev om svenska klimatlösningar till parterna under Parisavtalet för att visa på det bidrag som svenska lösningar kan utgöra i den globala omställningen.

Herr talman! En förutsägbar klimatpolitik är viktig för att företagen ska våga investera i utsläppsreducerande teknik. I förhandlingarna om EU:s klimatlag, där ett mål till 2040 ingår, har Sverige tillhört den grupp av länder som har drivit på hårdast för ett 90-procentsmål.

Vad gäller möjligheten att använda internationella krediter under Parisavtalets artikel 6 är den svenska linjen tydlig: Sverige stöder en möjlighet att använda internationella krediter, men fokus behöver ligga på faktiska utsläppsminskningar och permanenta negativa utsläpp inom EU.

I den allmänna inriktning för klimatlagen som nåddes i rådet den 5 november finns en möjlighet att använda artikel 6-krediter för att nå 90-procentsmålet till 2040 på ett ambitiöst och kostnadseffektivt sätt. Det är först i förhandlingarna om det kommande klimatramverket som det kommer att fastställas hur bidraget till målet från artikel 6-krediter kommer att utformas. En viktig fråga blir hur ramverket kan säkra ett bibehållt omställningstryck för industrin. Det blir också viktigt att de artikel 6-krediter som används håller hög kvalitet och miljöintegritet.

Här kan Sverige bidra med värdefulla erfarenheter från vårt pågående nationella program för internationella klimatinvesteringar.

Anf. 37 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Tack till klimatministern för svaret!

De svenska utsläppen ökade enligt den senaste tillgängliga statistiken med 7 procent förra året. Det är väldigt dåligt; det är den största utsläppsminskningen på 15 år. Flera myndigheter har uttryckt att Sverige riskerar att missa klimatmålen till 2030, och företag oroas över att jobb förloras om klimatomställningen avstannar.

EU-kommissionen har i sina konsekvensanalyser för arbetet med klimatlagen och klimatpaketet visat att högre klimatmål leder till fler jobb. Utvecklingen gynnas i alla medlemsländer, och Sverige är ett av de länder som gynnas mest av ambitiös klimatpolitik. Företagen säger samtidigt just nu att de är oroade över den bristande klimatpolitiken och att den svenska klimatpolitiken hotar deras omställning och därmed möjligheter till affärsutveckling och jobb för svenska företag.

Svenskt Näringslivs vd Jan-Olof Jacke uttryckte det väldigt tydligt i en intervju i DN: ”I Sverige har vi väldigt många bolag som ligger långt fram teknologiskt och som mer eller mindre har pantsatt sin balansräkning på att omställningen kommer att ske. Att börja svaja på förutsättningarna igen, det skapar en oro och det stimulerar absolut inte investeringar.”

Samtidigt svajar både klimatministern och hela regeringen på klimatpolitiken. Det har vi sett upprepade gånger. Man sänder motsägelsefulla budskap. Man använder till exempel, som statsministern, SD:s språkbruk och kallar oss i oppositionen för klimatposörer. Man underminerar målsättningarna till 2040 genom att säga att en betydande del av utsläppsminskningarna kan ske i tredjeland i stället för inom EU. Man har också ett stödparti i riksdagen som anser att mål till 2030, eller mål över huvudet, kanske inte behövs när det gäller klimatpolitiken.

Den här regeringen har satt sig i SD:s knä när det gäller klimatpolitiken, och nu syns det. Nu verkar den politiken i verkligheten och minskar ambitionen för Sverige. Därmed underminerar man också förutsättningarna för fler jobb i en tid när vi har massarbetslöshet. En halv miljon svenskar är arbetslösa – hundratusen fler den senaste tiden med den här regeringen. Vi har en arbetslöshet på 9 procent och en av de högsta ungdomsarbetslösheterna i hela EU. Och så vill man inte se till att investera i det som kan ge jobb för svenska folket, nämligen en grön omställning.

Jag vill ha tydligare svar från klimatministern om varför man är så motsägelsefull när det gäller Sveriges klimatpolitik.

Anf. 38 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Tack till Jytte Guteland för möjligheten att debattera detta, och tack till Romina Pourmokhtari för svaret!

Man får ändå säga att det har varit väldigt svåra år för det svenska näringslivet. Vi har sett en tillväxt som legat i EU:s bottenliga, och regeringen började mandatperioden med att göra kraftiga nedskärningar i våra innovationssystem genom att dra ned på anslagen till Vinnova, vår innovationsmyndighet. I den senaste budgetpropositionen gick man vidare med att näst intill slopa Industrielivet, och nu har man också valt att pausa de gröna kreditgarantier som kan utställas till svenska företag som vill ligga i framkant i den gröna omställningen.

Prot. 2025/26:41

28 november

Svar på

interpellationer

Vad detta har gjort, herr talman, är att skapa oerhörda ryckningar i våra system, framför allt för näringslivet som inte längre vet vad inriktningen är från regeringen när det kommer till klimatpolitiken och näringspolitiken och vad man vill att näringslivet ska satsa på.

För oss socialdemokrater är det alldeles tydligt att Sverige under de senaste 30 åren har haft en högre tillväxt än genomsnittet i EU. Vi har haft det på grund av att vi har haft techbolag som har höginnovativa lösningar inom olika sektorer. Vi har även haft en stark industri som också stått sig väldigt stark under de senaste 30 åren. Det har inte bara stärkt tillväxten, utan det har såklart också skapat jobb i Sverige.

Nu har vi dock det motsatta, herr talman. Vi har en tillväxt i EU:s bottenliga och en alltmer tilltagande arbetslöshet, samtidigt som våra klimatutsläpp ökar. Detta skapar inte en god grund för dem som vill investera i Sverige för att de tror, eller har trott, att Sverige är en del av lösningen på klimatkrisen.

Jag vill uppehålla mig lite vid EU och vad vi gemensamt kan göra i EU, något som också lyftes fram av Romina Pourmokhtari. Ett sätt som EU har valt för att ta sig an inte bara klimatkrisen, herr talman, utan också den alltmer tilltagande konkurrensen från andra ekonomier runt om i världen är att fokusera på hur vi gemensamt kan bli starka och stärka vår konkurrenskraft genom att investera i strategiska teknikområden.

Här har man lanserat det som kallas konkurrenskraftskompassen. I den finns ett regelverk som heter Ipcei och som syftar till att man ska kunna ha projekt som går utöver de annars ganska strikta statsstödsregler som finns inom EU för att kunna ha projekt som är av gemensamt europeiskt intresse och då kunna använda sig av statsstöd på ett lite generösare vis.

Sverige och den socialdemokratiska regeringen avsatte nästan 1 miljard kronor för att vara med i två av de initiala projekten, som syftade till batteriproduktion och skulle stärka hela den europeiska fordonsindustrin. Den här regeringen har dessvärre inte varit med på ett enda av de projekt som har godkänts av EU-kommissionen under Ipcei-regelverket, vilket är tråkigt att se. Det innebär nämligen att det är företag i andra medlemsstater som kommer att gå före och gynnas av att få generösare statsstöd och på sätt även stärka inte bara Europas konkurrenskraft utan också det egna landets. Självklart kommer det att innebära fler jobb i de medlemsstaterna.

Detta instrument är otroligt viktigt – framför allt när vi ser att länder som USA och Kina använder sig av statsstöd på ett sätt som vi kanske inte ens vill göra i Sverige – för att vi ska kunna konkurrera. Jag vill därför fråga statsrådet om regeringen kommer att möjliggöra för företag att vara med i fler Ipcei-projekt som rör grön omställning, innovation och industriell utveckling.

Anf. 39 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Det kom upp flera olika diskussioner i de båda anförandena från ledamöterna. Jag ska göra mitt bästa för att svara på de frågor som kom upp.

Vi har nyligen haft tuffa förhandlingar i EU om en ny klimatlag. I dessa förhandlingar förespråkade Sverige tillsammans med Finland, Spanien och ett fåtal andra länder en hög ambitionsnivå på 90 procent. Vi tryckte

på för att EU skulle anta ett nytt klimatmål inför 2040 som lade en god grund inför de förhandlingar som sedan skedde på ett klimatomöte i FN där man förväntades presentera ny politik i sin nationella klimatplan, alltså det som EU plockar fram tillsammans.

Vi har tryckt på för att försvara svensk industri. Vi vet att svensk industri vill ha en hög ambition. Här är regeringen helt överens med Socialdemokraternas ledamöter: Vi vet att den svenska industrin vill ha hög ambitionsnivå och höga klimatmål, och det är en stor styrka som vi ska ta vara på.

Jag menar att det är alldeles tydligt: Vad den svenska industrin inte minst också efterfrågar för att lyckas med klimatomställningen är stora mängder ren el och bra effekt. Detta är helt avgörande för att Sverige ska fortsätta ha låga utsläpp.

Det förs nu en diskussion, herr talman, om att artikel 6-krediter är ett hot mot detta mål och att den svenska regeringen har verkat för att artikel 6-krediter på olika sätt ska involveras mer i målet. Då ska man vara klar över att Sverige och jag personligen satt i 22 timmar för att se till att det inte blev så, alltså att vi inte fick ett mål som var under 90 procent och där man ska använda artikel 6-krediter.

Vi har sett till att det inte finns några skrivningar som binder medlemsstaterna vid att använda artikel 6-krediter. Det som till slut blev utfallet i förhandlingen var en *möjlighet* att använda artikel 6-krediter för de länder som krävt detta för att gå med på 90 procent. Detta menar vi var en väldigt viktig del i förhandlingen för att det skulle bli så som exempelvis svensk industri har efterfrågat. Det är flera som har nämnt att man inte vill att artikel 6-krediter ska ligga i fokus.

Från svensk sida har vi möjligheten att inte använda oss av artikel 6-krediter för att uppnå målet. Det är en möjlighet som jag är glad och stolt över att ha lyckats försvara. Det hade inte kunnat ske utan Spanien. Vi var få länder och få förhandlare som drev på för detta, men vi är glada att vi faktiskt lyckades med den delen.

Sedan är det ett väldigt tufft läge. Länder som Italien och Polen är väldigt kritiska till de kostnader som kommer av klimatomställningen och de EU-lagar vi har. Det är en debatt som vi också haft i Sverige. Inte minst Sverigedemokraterna, men även samtliga andra partier i vårt regerings-samarbete, tryckte på väldigt hårt i valrörelsen för att det var för stort fokus på bränslepriser. Det var just bränslepriserna som var skälet till att vi 2024 såg en uppgång av Sveriges utsläpp i stället för den nedgång som vi verkar se de andra åren. Det här är viktigt att ha med sig. Om man bara kritiserar uppgången av utsläpp blir det intressant att fråga sig om det betyder att Socialdemokraterna förespråkar höjda bränslepriser igen. Om man kan säga det rakt ut får vi en ärligare klimatdebatt.

Slutligen, herr talman, innan jag förhoppningsvis får möjligheten att i följande inlägg svara på ytterligare frågor, menar jag att det inte är genom Vinnovas myndighetsanslag som det främsta klimatarbetet sker med svensk industri, utan det är i stället exempelvis genom Klimatklivet, som är större än någonsin tidigare.

Anf. 40 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Jag tackar ännu en gång klimatministern.

Vi socialdemokrater uppskattar de delar i klimatministerns svar som handlar om just ren el. Elektrifieringen kommer att vara oerhört central i klimatomställningen. Det gäller även det som fördes fram nu av klimatministern om artikel 6 och viljan att skärpa reglerna – att det har varit ingången för klimatministern i förhandlingarna.

Däremot noterar vi socialdemokrater att de ministrar som lyftes fram företrädesvis tillhör socialdemokratiska regeringar. Det kanske hade varit lättare för klimatministern att få igenom en klimatpolitik om man hade samarbetat med oss på EU-nivå och även i Sverige. Vi anser att många av de bekymmer som klimatministern har med politiken beror på att regeringen sitter i Sverigedemokraternas knä.

Det råder nu ett mardrömsläge när det gäller arbetslösheten i Sverige. Det finns en halv miljon arbetslösa. Vi vet att arbetslösheten fullständigt har exploderat under de senaste åren, och den här regeringen verkar sakna svar. Svenskt Näringsliv säger att den gröna omställningen är ett av svaren för fler jobb i Sverige, och man vill ha ett tydligt ledarskap.

Jag lyfte i mitt första inlägg fram att Svenskt Näringslivs vd, och även Teknikföretagen i en debattartikel, har uppmanat regeringen att ställa sig bakom en ambitionsnivå om minst 90 procent till 2040, med den tydliga förutsättningen att man inte ska använda artikel 6-krediter inom Parisavtalets ram.

Jag förstår absolut att det här är fikonspråk för de allra flesta, men det handlar om att inte göra utsläppsminskningar som borde göras på hemmaplan i ett annat land utanför EU. Många av de konservativa företrädarna tycker att man ska låta någon annan göra jobbet. Det är detta som de svenska företrädarna för de stora branscherna inom industrin tycker är så dåligt. Man vet att det finns förutsättningar att leda klimatomställningen, men när politikerna säger att jobbet ska göras i tredjeland och att man ska förlita sig på gammal teknik inom EU och i Sverige blir de duktiga svenska företagen styvmoderligt behandlade. Då får man svårare att klara sina strategier.

Detta blev mycket tydligt inför klimattoppmötet som hölls i Brasilien när Scantias hållbarhetschef sa att medan Scania har investerat miljarder i omställning – huvudsakligen i elektrifiering – är det svenska klimatledarskapet svagt. Det är tydliga besked från de företag som vill göra omställningen med ren el. Det saknas styrmedel i Sverige för att hjälpa stora företag i omställningen. Det handlar om det som min kollega Daniel Vencu Velasquez Castro tog upp, om Vinnova och att ge stöd, det vill säga styrmedel som ser till att elektrifieringen blir möjlig.

Klimatministern pratar mycket om infrastruktur. Men vad händer när lastbilarna måste konkurrera med billiga fossila alternativ? Jo, då blir de som har ställt om, som har litat på elektrifieringen, förlorare. Den här regeringen satsar på det fossila, inte på den gröna omställningen. Det är problemet både för klimatet och för arbetslösheten.

(Applåder)

Anf. 41 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Jag tänkte bemöta något av det Romina Pourmokhtari sa.

Först och främst kan vi konstatera att vi båda anser att Klimatklivet är en viktig åtgärd. Men det är inte via Klimatklivet som företag får mest stöd för att genomföra innovationer och kommersialisera dem på en global marknad, så att vi inte bara löser klimatkrisen utan också stärker vår konkurrenskraft. Det i sin tur ökar tillväxten och minskar arbetslösheten i landet.

Jag vill också bemöta det som sades om energipolitiken. Jag är helt överens om att elektrifieringen är helt avgörande för klimatomställningen. Där har vi socialdemokrater konsekvent sedan innan valet 2022 velat ha en bred överenskommelse med bland annat Romina Pourmokhtaris parti så att vi kan skapa de förutsättningar som behövs i Sverige för att kunna konkurrera.

Men jag fick inga svar, herr talman, på frågan om Ipcei-regelverket, alltså de projekt som bedöms vara av gemensamt europeiskt intresse. De tillåter företag och medlemsstater att använda sig av statsstöd mer generöst för att också kunna konkurrera med exempelvis Kina och USA, som använder statsstöd på ett sätt som vi inte gör.

Det är beklagligt. Det är de instrumenten, som nu presenteras av kommissionen, som kommer att se till att vi faktiskt kommer ur de många kriserna. Då kommer vi ut starkare genom ökad självförsörjning och ökad beredskap, och vi som nation och kontinent bidrar till att sänka utsläppen i hela världen.

Ipcei är en strategisk kompass. Den ska motverka fragmentering och öka samarbetet mellan medlemsstaterna. Det är beklagligt att Romina Pourmokhtari inte svarade på frågorna. Om regeringen inte tänker genomföra fler projekt enligt regelverket kommer andra länder att göra det, och det kommer att göra att andra länder går före, att Sverige blir mycket fattigare och att svenskarna står utan jobb. Det är beklagligt, herr talman.

Anf. 42 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att i Finland är det en högerregering, i Tyskland är det en högerregering och i Nederländerna är det en högerregering. De var tre av de viktigaste partner Sverige hade när vi drev på för en ambitionsnivå i EU:s nya klimatmål.

Spanien har en socialdemokratiskt ledd regering, och den är en bra kollega när man förespråkar en stark klimatambition. Men majoriteten av länderna leds av högerregeringar, och de förespråkar hårda klimatlagar, nya klimatmål, 90 procents ambitionsnivå. Det är inte så enkelt som man vill framställa det.

Men jag vill tacka ledamöterna från Socialdemokraterna som ger mig tillfälle att så tydligt kunna redogöra för den stora seger som Sveriges regering har lyckats med. Vi förhandlade i 22 timmar för att inte ge upp om den ambitionsnivå som vi ville se i EU, med ett klimatmål om 90 procent till 2040. Det var så många som trodde att EU skulle misslyckas, att EU inte skulle komma överens om en starkare ambition i klimatarbetet. Men

*Svar på
interpellationer*

Sverige lyckades vinna i förhandlingen och få gehör för vår linje om 90 procent, precis det som näringslivet efterfrågar.

Herr talman! Vi ger ett miljardtillskott till ellastbilar i Sverige i den budget som regeringen nyligen presenterade. Vi har aldrig satsat så mycket på laddinfrastruktur i Sverige som under den här mandatperioden. Alltså ser vi till att det finns en infrastruktur för alla dessa ellastbilar som man nu försöker sälja på marknaden.

Det stämmer att Klimatklivet inte nödvändigtvis kopplar an exakt till den del av diskussionen vi har här, men det är det främsta sättet för att finansiera infrastrukturen för elektrifieringen. Det är den inhemska marknaden vi behöver jobba upp för att de svenska företagen ska lyckas exportera mer av de elektrifierade rena varorna och tjänsterna. Elinfrastrukturen är helt avgörande, och där satsar regeringen.

Herr talman! Jag vill verkligen vända mig mot den svartmålning som skedde i ett tidigare anförande där en av ledamöterna hävdade att man har trott att Sverige är en del av lösningen. Menar man att Sverige inte längre är en del av lösningen? Det är ett befängt påstående. Sverige är det land i EU som har lägst utsläpp per person. Vi är bäst i EU på låga utsläpp.

Ta Tyskland som exempel! Tyskland har 16 gånger högre utsläpp än Sverige. Det beror till stor del på att de rödgröna som styrde i Tyskland under lång tid ägnade sig åt att lägga ned kärnkraft. De ville bara ha vindkraft i stället. Det ruinerade förutsättningarna för tysk industri att stärka sin ekonomi och gjorde att man förlitade sig alltmer på fossil kolkraft. Det är ett land som inte är ett föredöme.

Sverige är det land som har lägst utsläpp per person i hela EU, dessutom det enskilda år då Sveriges utsläpp ökade. Det är något som hedrar, och det hedrar alla svenskar, inte bara regeringen och inte bara näringslivet utan även ledamöterna från Socialdemokraterna.

Jag vill ändå påpeka att vi i Sverige ska vara stolta över att Sverige har väldigt låga utsläpp, tack vare att vårt näringsliv har ett fantastiskt engagemang. De ägnar sig varje dag åt att på olika sätt minska sina utsläpp i sina processer och på grund av de produkter de säljer.

I Sverige har vi också ren el. Vi har vattenkraften, vi har kärnkraften och vi har vindkraften och solenergin. Vi har inte en massa kolkraft, som de rödgröna i Tyskland ägnar sig åt att premiera.

Jag tycker att det är dåligt när vi pratar om att man skulle ha trott att Sverige var en del av lösningen. Sverige är definitivt en del av lösningen och ska fortsätta vara det, inte minst tack vare vårt fantastiska näringsliv.

Anf. 43 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Jag vill börja med att vara vänlig och säga att vi socialdemokrater uppskattar mycket av klimatministerns engagemang, driv och vilja till förhandlingar och intresse av att forma koalitioner med andra om ambitiösa målsättningar. Den typen av ledarskap är bra.

Däremot är klimatministerns sätt att förhålla sig till sanningen mindre bra. Men det kanske handlar om bristande kunskap om vilka man samarbetar med i dessa andra länder. När klimatministern tog upp partifärgerna på regeringarna i de olika länderna glömde hon nämligen att den tyska miljöministern är, i alla fall sist vi tittade, Carsten Schneider som tillhör

vårt systerparti. Det sitter alltså socialdemokrater i den tyska regeringen. Och i Holland är det väl en expeditonsministär. Det blir alltså lite märkligt att höra att det var högersamarbeten som klimatministern förhöll sig till.

Kanske kan vi då påminna om att det vore bättre för Liberalerna att samarbeta med socialdemokrater i stället för att sitta i knät på Sverigedemokraterna. Jag tror att en hel del av klimatministerns bekymmer har att göra med just vilket sammanhang man har hamnat i.

Det blir väl mitt slutord i den här debatten: Läs på vilka det är som är de goda krafterna i klimatarbetet! Klimatministern bör förhålla sig mer till dem. Då kommer klimatpolitiken och även arbetet mot arbetslösheten att bli mer framgångsrika.

(Applåder)

Anf. 44 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Tack, ledamöterna, för ännu en fantastisk debatt om hur Sverige ska lyckas med klimatarbetet!

Det stämmer absolut att Tyskland styrs av en koalition där förbundskanslern kommer från ett högerparti men där det även finns socialdemokrater. När det gäller Nederländernas regering var det en liberal kollega, från mitt systerparti, som jag samarbetade med under förhandlingarna i EU.

Poängen, som jag hoppas att vi ändå är överens om efter den här debatten, är att Sverige är den starka rösten för en hög klimatambition i EU. Vi satt bokstavligen hela natten och förhandlade, herr talman. Efter 22 timmar av förhandlingar lyckades vi se till att det svenska näringslivet fick sitt 90-procentsmål med hög ambition. Det var inte lätt, eftersom det inte var många länder som ville se det i det här läget. Skälet till att man inte ville se det är kostnaderna.

Jag hoppas att vi i Sverige framöver också ser till att minska polariseringen i klimatpolitiken. I stället för att diskutera vilka man samarbetar med och inte måste man inse att den majoritet som nu finns i kammaren för en högerregering inte minst är en konsekvens av att det enda svaret den rödgröna regeringen hade när det gällde klimatarbetet var bränslepriser.

Den här regeringen vill ha en bred palett där vi fokuserar på att bygga kärnkraft och vindkraft. Vi fokuserar också på bränslepolitiken, men som en del i helheten för att lösa Sveriges klimatutmaningar. Vi fokuserar inte ensidigt på höga bränslepriser.

Herr talman! Det är därför bekymrande att jag under den här debatten inte har fått svar på den fråga jag ställde om Socialdemokraterna vill ha höga bränslepriser igen, om det skulle bli ett maktskifte vid nästa val.

Jag hoppas att klimatdebatten framöver kan fokusera mer på att Sverige är ett föredöme och på hur vi ska fortsätta vara det. Och det är vi bara om vi ser till att bibehålla vårt rena elsystem, och det rena elsystemet kräver kärnkraft.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

EU-dokument

COM(2025) 738 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut (EU) 2015/1814 vad gäller reserven för marknadsstabilitet för byggnads- och vägtransportsektorerna samt ytterligare sektorer

§ 12 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 27 november

2025/26:193 Prioriteringen i rättskedjan av våld mot kvinnor

av *Lars Isacsson* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:194 Effekter för kommunerna av bygglovsförenklingar

av *Denis Begic* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:195 Kompetensförsörjning i Malmfältens skolor

av *Linus Sköld* (S)

till utbildnings- och integrationsminister Simona Mohamsson (L)

2025/26:196 Swedavia Airport och statens ägarpolicy

av *Marianne Fundahn* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2025/26:197 Statens ansvar för primärvården

av *Sanna Backeskog* (S)

till sjukvårdsminister Elisabet Lann (KD)

2025/26:198 Jordbrukets klimatutmaningar och framtida förutsättningar

av *Malin Larsson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 27 november

2025/26:261 Flygtrafikledning vid landets regionala flygplatser

av *Kadir Kasirga* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:262 Myndigheters telefontillgänglighet

av *Kenneth G Forslund* (S)

till civilminister Erik Slottnér (KD)

2025/26:263 Kriminalisering av alla omvändelseförsök
av *Ulrika Westerlund* (MP)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:264 En likvärdigt fungerande brevlleverans i hela landet

av *Malin Östh* (V)

till civilminister Erik Slottnér (KD)

Prot. 2025/26:41
28 november

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 11.15.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till och med § 10 anf. 42 (delvis)

och

av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JUDIT FARAGO GONTIER

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Meddelande om statsministerns frågestund.....	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott.....	3
§ 5 Svar på interpellation 2025/26:158 om risker för svenska soldater vid eventuella insatser i Ukraina	3
Anf. 1 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	3
Anf. 2 ELSA WIDDING (-).....	4
Anf. 3 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	5
Anf. 4 ELSA WIDDING (-).....	6
Anf. 5 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	7
Anf. 6 ELSA WIDDING (-).....	8
Anf. 7 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	9
§ 6 Svar på interpellation 2025/26:88 om gps-övervakning för att skydda våldsutsatta kvinnor	9
Anf. 8 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	9
Anf. 9 SARA GILLE (SD).....	10
Anf. 10 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	11
Anf. 11 SARA GILLE (SD).....	12
Anf. 12 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	13
Anf. 13 SARA GILLE (SD).....	14
Anf. 14 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	14
§ 7 Svar på interpellation 2025/26:140 om Regeringskansliets utlämnande av handlingar	15
Anf. 15 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	15
Anf. 16 LAILA NARAGHI (S)	16
Anf. 17 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	17
Anf. 18 LAILA NARAGHI (S)	18
Anf. 19 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	19
Anf. 20 LAILA NARAGHI (S)	20
Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	20
§ 8 Svar på interpellation 2025/26:145 om utbildning för poliser om relationsvåld	21
Anf. 22 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	21
Anf. 23 SARA GILLE (SD).....	22
Anf. 24 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	23
Anf. 25 SARA GILLE (SD).....	23
Anf. 26 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	24
Anf. 27 SARA GILLE (SD).....	25
Anf. 28 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	26
§ 9 Svar på interpellation 2025/26:149 om Regeringskansliets hantering av uppgifter till rättsväsendet	26
Anf. 29 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	26
Anf. 30 LAILA NARAGHI (S)	27
Anf. 31 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	28
Anf. 32 LAILA NARAGHI (S)	29
Anf. 33 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	30

Anf. 34 LAILA NARAGHI (S).....	30	Prot. 2025/26:41
Anf. 35 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	31	28 november
§ 10 Svar på interpellation 2025/26:164 om stöd till svenska		
företag i den gröna omställningen	32	
Anf. 36 Klimat- och miljöminister ROMINA		
POURMOKHTARI (L).....	32	
Anf. 37 JYTTE GUTELAND (S).....	33	
Anf. 38 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	33	
Anf. 39 Klimat- och miljöminister ROMINA		
POURMOKHTARI (L).....	34	
Anf. 40 JYTTE GUTELAND (S).....	36	
Anf. 41 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	37	
Anf. 42 Klimat- och miljöminister ROMINA		
POURMOKHTARI (L).....	37	
Anf. 43 JYTTE GUTELAND (S).....	38	
Anf. 44 Klimat- och miljöminister ROMINA		
POURMOKHTARI (L).....	39	
§ 11 Bordläggning	40	
§ 12 Anmälan om interpellationer	40	
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar	40	
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 11.15	41	